



Sammelband K

IO. STRAVCHII, ICTI
 ANTECESSORIS QVONDAM IN ACADEMIA IENENSI
 CELEBERRIMI, CONSILIARII SAXONICI, CVRIÆ PROVINCIALIS,
 IVRIDICÆ FACVLTATIS ET SCABINATVS SENIORIS
 ET ASSESSORISQVE GRAVISSIMI

DISPVATIO IVRIDICA SOLENNIS

DE

IVRAMENTO
 CALVMNIAE

Vom

Synd vor Befährde.

QVAM

PRO OBTINENDIS SVMMIS IN IVRE HONORIBVS

PVBLICE DISQVIRENDAM PROPOSVIT

IOANNES N E U M A N N,

RACEB. MECKLENB.

AD CANCELLARIAM REGIAM DVCATVS BREMENSIS
 ADVOCATVS ORDINARIVS.

VITEMBERGAE

EX OFFICINA EICHSFELDIANA.

1737.

(7)



IO. STRAVCHII. I.C.TI

ANTECESSORIS OVONIAM IN ACADEMIA TENENS
GEBERRELLI CONSULTARIUS ONI CURIAE PROCONSULIS
IURIDICAE FACULTATIS ET SCIENTIAE SENIORIS
ET ASSESSORISQUE GRAVISSIMI

DISPUTATIO IURIDICA SOLEMNIS

DE

IURAMENTO CALVMNIAE

1737

Handwritten signature in Gothic script

CVAM

PRO OBTINENDIS SVMMIS IN IURE HONORIBVS

TYLICE DISCVLTVM PROSOVIT

IOANNES B. O. II. M. II. M. II.

MAIOR MEICLENB.

AD CANCELLARIAM REGIAM DVCEBVS BREMENENSIS

ADVOCATVS ORDINARIVS

NYMROCKE

EX OFFICINA PICHSEFFIANA

1737





I. N. 7.



Juramentum quid sit, & quæ vocis hujus notatio, vis & potestas, primo loco dicendum foret. Posito enim genere, ponitur species. *Caedd. in proleg. tit. de contrab. & committ. stipul. n. 28.* Et genus prædicatur in quid de suis speciebus, teste Porphyr. *in prædicab. ante Aristot. in c. de Gen.* Sed cum abunde id dictum reperiatur ab aliis, maxime qui in genere de eo scripserunt, Beustius nimirum, Setserus, & plures alii, item Speckhan. *Cent. 3. class. 4. qu. 1. actum agere supersedeo*, tantum de ejus specie quadam dicturus.

§. II. Constat autem, plures ejus dari species, quæ, prout a Dd. summa divisione ad tres classes referuntur: ita eas brevi manu hic exhibeo. Et est omne juramentum, aut assertorium, aut promissorium, aut confirmatorium. *Menoch. præsumpt. lib. 1. qu. 1. n. 34.* Illud interponitur litis præparandæ, probandæ & decidendæ causa. Quo referuntur juramentum, quod iudicio sistendi causa præstat: juramentum calumniæ, malitiæ, dando: um, respondendorum, testium, purgationis, voluntarium, judiciale & necessarium: Juramentum in litem: pauperatis:

A

tatis:



ratis: Et quo expensæ litis atque interdum aliud quid probatur. *Conf. Beust. item Serfer. tract. de juramento.*

Istud obtinet in negotiis extrajudicialibus, muneris nimirum, & officii probe exequendi gratia; Quale est, quod præstat recens Electus Romanus Imperator in sui coronatione, & octoviris, de legibus imperii, in Aurea Bulla Caroli IV. præscriptis, regiose servandis. Id quod videre est in Schleidan. *lib. 1. comment. de stat. Rel. & Reip.* Et summo Pontifici, pro religione & Ecclesiæ Romanæ defensione. Extat in *cap. Tibi Domino Johanni Papæ 33. dist. 63. & in Clement. unice. §. Ego H. Romanorum Rex, & §. Porro præter juramenta prædicta. de jurejur.* Item Electores Imp. Rom. in sui electione: Legati Procerum Imperii in Comitibus: Notarius in sui creatione: Scholaris in sui immatriculatione: Professor in sui assumptione & receptione: Vasallus, antequam de feudo investiat: Judex, Adfessor, Advocatus, Procurator, Magistratus, quilibet officialis, & administrator in initio & ingressu officii sui. *Hoc* contractus, aut alius actus extrajudicialis firmandi gratia intercedit.

§. III. Hæc ita se in genere habent. Ego tantum de primi generis specie quadam, JURAMENTO CALUMNIAE dicere proposui, ita tamen, quæ per affinitatem thematis & rationem instituti, proposito consentanea videbuntur, ne silentio prætermittam. Id namque egerim, ne hiulca sit tractatio, aut manca.

Etymologia vocis calumnie.

§. IV. Vocem igitur calumnie quod attinet, dicta est ea, a calvo, calvis, ire, & passive calvor, calvi, hoc est frustrari, decipere. *l. si calviter. 233. ff. de V. S. Calvitur* autem deductum est a calvis mimis, quod, qui eos per capillos capere velint, eos frustrentur ac decipiant. Nonius Marcell. *de propriet. serm. cap. 1.* Hinc Plaut. *in Asin.*
Nam

Nam ubi domi sola sum, sopor manus calvitur. Et Pacuvius *in Modo*: Sentio pater, te vocis calvi similitudine. Sed quid conspicio, num me lactans calvitur atas? Unde veteres *Occasionem* pingebant Deam, pedibus alatum, rotæ versatili citatissimo gradu circumactæ insistentem, in anteriore capitis parte capillis hirsutam, ut facile primum oblata apprehendi posset; in occipitio vero calvam, quod præterita pœnitentia ductos frustraretur, ac deciperet, ne amplius se apprehendi pateretur, adeo etiam ut novacula, quam dextra manu in tergum reflexa, continuit, omnem omnino moram prætereunti sibi injectam præscinderet.

§. V. Significat autem *Calvire*, morari & frustrari. *Homonymia.*
p. d. l. 233. Nam qui calvitur, moram injicit, & adversarium frustratur: Et qui moratur, non solum frustratur, sed & calvitur. At qui frustratur, & calvitur & moratur. Id quod probat Paulus argumento conjugatorum. *d. l. 233.* Inde (a *Calvitur* scilicet) inquiens, *Calumniatores* appellati sunt. Atqui calumniatores appellati sunt, qui per fraudem & frustrationem alios vexant litibus. Paul. *lib. 1. recep. sent. tit. 5. l. 1. ff. ad sc. Turpill. l. cui necessitas. §. 1. de lib. caus.* Inde & cavillatio, hoc est, frustratio, deceptio, fraus. Et *Calumnia* frustratio ac mora est. *l. quibus diebus 40. in pr. ff. de condit. & demonstr.* Eadem igitur calumniæ, & calumniatoris, & cavillatoris notationis ratio est, quod instar calvi frustrantur & decipiunt.

§. VI. Calumnia igitur sicut omnem versutiam & malitiam in alterius incommodum intentatam denotat. Cic. *lib. 2. de republ. & 1. offic.* Ita varie committitur. Et quidem *in criminalibus*: Injuste accusando, & falsa crimina intendendo. *l. auxilium ff. de minor. 25. ann. d. l. 18. §. calumniari. ff. ad sc. Turpill. l. sancimus C. de pan. l. 2. C. de Cens. In civilibus, vel vexandi alicujus gratia actionem*



petitionemque inferendo. *l. postquam 13. ff. de perit. be-
red. Vel solutionem indebiti, decipiendi ergo, admittendo.
l. fidejussor. 28. in omnibus ff. mandari. Vel jus callide
& perverse interpretando. Cic. lib. 1. Offic. l. 1. ff. ad exhib.
Quo haud incommode referas, quod habet Beda
in lib. de Orthograph. qui describit, quod sit calumniam,
crimen falsum, cum nobis adversarius aut malum, quod
non fecimus, objicit, aut bonum, quod fecisse probamus,
in contrarium interpretari conatur. Vel bis idem
exigendo. *l. bona fides ff. de R. J. Vel latebras & effugia,
injiciendi moram quærendo, latitando, fugiendo, remo-
rando, l. 1. l. 2. C. de jurejur. propter cal. dand. l. 1. §. per
calumniam ff. si mul. vent. nom. in poss. esse. l. 21. sciendum,
cum ll. seqq. ff. de usur. l. quibus diebus 40. ff. de condit. Et
demonstr. Vel injusta actione. *tor. tit. ff. de calumn. Excep-
tione c. calumniam de pen.***

Temeraria litigatione aliquem vexando, & ludifi-
cando. *d. c. calumniam. d. l. auxilium Et tor. tit. C. de ju-
rejurand. propter calumn. dand. Quemadmodum Cic. lib. 2.
de Repub. ait: Carneadem sæpe optimas causas, ingenii
calumnia ludificari solitum. Temere controversiam ali-
cui movendo. *l. cui necessitas, 39. §. 1. ff. de lib. causa d. l.
auxilium. ff. de minor. 25. ann. d. c. calumniam de pen. Sci-
enter prudenterque negotium alicui facessendo vel com-
parando. Paul. lib. 1. senr. recepr. tit. 5. Nullo jure vexan-
di adversarii causa postulando. *l. 3. §. 1. ff. ut in possess. leg.
caus. esse lic. l. 1. §. ult. l. Paulus 8. de prætor. stipul. Et
denique, ubi quis ex certa scientia, & dolo malo injuste
agendo, excipiendo vel resistendo alicui negotium face-
sit, d. l. §. 1. ff. ad SC. Turpill. d. l. 1. §. per calumniam. C.
de jurejur. propter calumn. dand. Addo his, quod in spe-
cie de calumnia Advocatorum, seu procuratorum scribit
Gailius,***

Gaius, ubi committi eam asserit, vel quoad merita, seu causæ justitiam, vel injustitiam: vel quoad alia ad processum judicarium pertinentia. Idque trifariam: aut calumniose differendo, aut contumaciter agendo, aut probatione deficiendo. Sicut videre est *obs. 88. n. 8. 9. 10.*

§. VII. Hac de calumnia quod receptum est juramentum promiscua appellatione venit in jure. Sic vocatur jusjurandum de calumnia; quæ appellatio frequens fuit primæ ætati Iurisconsultorum *l. de die 8. jubetur. 5. ff. Qui satisd. cog. l. inter cohæredes. 44. ff. qui familia ff. Famil. eriscund l. de pupillo. 5. §. qui opus. 14. ff. de nov. oper.* Item juramentum calumniæ, seu de Calumnia, sacramentum calumniæ. Quibus appellationibus usi sunt plerumque posteriores Imp. Iustinianus & Pontifices *l. 1. in pr. l. 2. C. rot. rit. de jur. cal. & passim jure Pontificio.*

§. VIII. Definitur autem, pro iis, quæ de calumnia, maxime ultimo loco dicta sunt, & est *juramentum calumniæ*, religiosa asseveratio, qua litigatores, & eorum administri asserunt, se non calumniandi animo, sed juris sui opinione, & fiducia fretos, bona fide & conscientia, causam suam, quam se bonam fovere putant, persecuturos. *Cujac. in parat. C. b. r. l. 2. & ibi Dd. C. eod. Wesenb. Myns. & alii Institut. de pæn. rem. litig. Herm. Vulr. lib. 2. jurispr. Rom. c. 31. §. 134. Obrecht tr. de juram. Cal. cap. 1. num. 19.*

§. IX. Notandum hic 1. *Religiosam* dici asseveratio. Definitio: nem, cum non sufficiat, actorem & reum simpliciter dicere, se non per calumniam agere, vel resistere; sed necesse habent id jurato facere. 2. Videri posset magis convenire, cum uterque neget, se per calumniam agere, vel excipere, si loco generis *negatio*, nec *asseveratio* poneretur. Attamen cum hæc ipsa negatio in affirmatio-

tionem resolvatur, non male loco generis vocem asseverationis retineri, monet Obrecht. *tract. de juram. cal. cap. 1. n. 20.* Quoniam, quando uterque litigator dicit, se non calumniandi animo agere, vel resistere: perinde est, ac si diceret, se bono animo, bonaque intentione agere, vel agenti resistere, *dict. n. 20. 3.* Expedita est ista definitione ratio dictionis, quia dicitur hoc iuramentum calumniae, *vitandae scilicet, non committendae*, Ioh. de Arnono *in sua pract. jud. n. 20.* Mar. Soc. *in rubr. de jur. cal. n. 1.* Specul. *in tit. de jur. cal. §. 1. n. 8.* Alberic. *in rubric. C. de iurejur. propter. cal. dan.* Aequè ac dicitur. 1. Cor. 7. vers. 2. *cap. 2. nervi testicularum in fine dist. 13.* propter fornicationem unumquemque suam habere debere uxorem, & unumquamque suum virum; propter fornicationem, sc. vitandam, non committendam. Licet nostra ætate, inquit & quæritur Gail. *lib. 1. obs. 85. n. 4. cum Soc.* potius de calumnia committenda videatur jurari, quam vitanda.

Proprium huius iuramenti, quod est credulitatis & opinionis *gl. 1. circa princ. c. pen. extr. eod. per text. l. 2. quod observari. 2. vers. Et licet C. eod.* Non veritatis aut scientiæ. *c. dudum 54. ubi gl. verb. de veritate extr. de elect.* Etenim aliud est credere, aliud opinari.

Scientia ex demonstratis elicitur. *Credulitas* ex opinatis. Est namque credulitas, medium quoddam inter scientiam & nescientiam, sive ignorantiam. Scientiam dicimur habere bifariam: Primum in his, quæ sunt alicujus artis, sive scientiæ; & tum scire idem est, quod rem per causas cognoscere. Deinde in his, quæ sunt facti. Et tunc scire illud dicimur, ad quod movemur per aliquem sensum externum, visus puta, gustus, auditus, tactus, olfactus. Et talis scientia in teste requiritur. *Nescientia*, sive *ignorantia*, de eo est, quod prorsus nesci-

nescimus, sive ignoramus, adeo ut nec credulitatem quidem, vel fidem aliquam habeamus. Horum duorum extremorum medium est crudelitatis, sive opinio, quam percipimus ex variis argumentis, indiciis, ac præsumtionibus, per quas ad aliquam credulitatis seu fidei gradum ducimur. Panorm. *ad c. 2. n. 17. h. 2. & post eum Mysing. ad princ. Instit. de pœn. rem. litig.*

IVRAMENTI CALVMNIÆ Divisio.

§. X. Ονοματολογία absoluta; sequitur πραγματολογία. Et primo loco venit divisio. Wesenbecius in *Paratit. C. h. 2. n. 4.* partitur juramentum hocce calumniæ, in *judicale & extrajudicale.* Vbi illud definit, quod in actibus præstatur judicialibus: *hoc* in extrajudicialibus; cujus & exempla aliqua proponit. Sed frequentius distinguitur in *Generale & Speciale*, quippe quod juris Civilis & Canonici habet autoritatem.

§. XI. Est igitur *Generale de calumnia juramentum*, quod statim a lite contestata, semel ad totam causam præstatur, & ad omnes sequentes actus porrigitur. *l. 2. C. h. 2. & ad eam Bart. n. 17.* Quo differt a speciali; *id* enim ad singulos tantum actus judicii, seu ad rem in uno judicii actu propositam refertur: *hoc* ad totam causam & ad omnes judicii actus.

Cujacius mavult esse speciale, cum non sit de qualunque re, sed specialiter de litis contestatione, ideoque per Nov. 94. Speciali juramento calumniæ accenset; quem quoque refert & sequitur. *Ful. Pac. in dispar. Instit. 24. lib. 7.* Verum non quidem negandum, ait *Obrecht. cap. 2. n. 10. tr. de juram. Cal.* hoc generale jusjurandum
semel

semel tantum initio litis præstari; attamen & verum esse, vim hujus juramenti non in solo litis contestationis actu consistere, sed ad omnes sequentes actus porrigi, ut inde propter generalem vim & efficaciam non male generale appellari possit. Imo Dd. illud communiter constituunt generale, quod in exordio litis ad totam causam præstatur, ut ipsi etiam Cujac, & Pac. *dict. modo locis* judicant; & Wesenbec. *in supplement. ad Schneid. §. 1. Instit. de pæn. remer. litig. n. 4.* submonuit.

§. XII. *Jure Canonico* hætenus non satis certum fuit, quid de hoc generali juramento calumniæ statuendum. Ignorant id ei habent passim Doctores. Verum & ejus vestigia ibi deprehenduntur. Expressa quamvis ejus non fit mentio. Nam ita habetur. *c. 1. princ. de jur. Calum. lib. 6.* si de calumnia, seu de veritate dicenda, in primo litis exordio non juretur, *ut debet*, poterit postmodum in qualibet parte litis jurari. Hæc de generali juramento quis accipere dubitat? Ait Obrecht. *d. c. 2. n. 14.* addita ratione, quod pleraque, *quæ dict. tit. de juram. Cal. in 6.* continentur, de hoc juramento intelligenda sint, excepto. *c. 2. §. fin.* in quo juramenti malitiæ fuit mentio. Idemque *de tit. 7. lib. 2.* Deceret juri statui.

§. XIII. In Terris Saxonice communis opinio est, juram. Calumn. usu amplius non frequentari, sed contraria consuetudine abolitum esse, juxta *gl. Lehrecht. c. 68.* verba sunt: Und wiewohl daß es nicht in unsern Rechten gewöhnlich, daß man thut juramentum calumniæ. (generale scilicet, nam de eo ibi loquitur, ut communiter interpretes juris Saxonici sentiunt) *Chil. König in proc. suo c. 67. n. 2. in fin. Henning. Goed. in proc. part. 1. Rubric. 13. n. 11. in princ. Fachs. in diff. jur. Civ. & Sax. lib. 1. diff.*

47. *Wesenb. in supplem. ad Schneidew. §. I. & 2. n. 4. instit. de pen. temp. litig.* Quam, licet communem opinionem, Henning. Goed. *d. modo n. u.* vehementer improbat, qui dicit, hanc observantiam cum periculo animarum conjunctam, & glossam illam juris Saxonici diabolicam appellat. Aliis minus improbat, qui ita perjurii, quod alias non raro timendum, evitari perhibent occasionem.

§. XIV. Verum ut ut sit, quod tradit Beust. *ad Rubr. de jurejur. n. 132.* in foro etiam Saxonico in Consistoriis publicis hoc generale juramentum calumniæ observari, maxime in causis matrimonialibus, idque pro qualitate personarum & negotiorum, utrique parti a Consistorialibus imponi solere, ipse experientia edoctum habeo, & quidem ubi partes odio capitali ad invicem flagrantes, alter alterum videbatur animum induxisse lite perenni defatigare atque in exitum ferre. Quod cum alter persentisceret, malitiæ isti obicem positurus; mox initio litis juramentum calumniæ defert. Decretum quoque est, & impositum. Id quod eo cessit, ut actor metu perjurii ab actione desistere maluerit. Omnem igitur juramenti istius generalis usum negare sicut violentum: ita & dixerim impium; sed ne fiat abusus!

§. XV. Partes quæ sint hujus juramenti generalis & quas contineat infra, ubi de forma hujus juramenti ageretur, dicetur.

§. XVI. *Speciale* est, quod in singulis actibus sive in initio, sive medio, sive fine judicii, pro qualitate & natura rerum & negotiorum varie incidentibus, præstatur. *Barr. in l. 2. n. 17. C. b. z.* Cujus multa in jure civili extant exempla. Ejusmodi est, quod traditur *l. u. §. 1. ff. ver. amor. C. 34. §. qui jurandum. 4. l. 37. ff. de jurejur.*

iur. l. ult. C. de fideicom. l. delata. 9. C. de reb. cred. § Nov. Leon. 99. de eo, qui iusjurandum iudiciale adversario defert, ut ipse prius juret, se id non animo calumniandi, sed ut rei veritas patefiat, deferre. Huc pertinet quogue l. thesaurus 15. ff. ad exhib. l. 3. C. quem test. aperit. inspic. § describ. l. 2. in princ. C. eod. Nov. 49. c. 3. l. ult. C. de quæstion. l. de die ponenda. 8. § iubetur. 5. § 6. si fideiusor. 7. ff. q. satisd. cogant. l. de pupillo quæsitum est. 5. § qui opus 14. ff. de oper. nov. nunc. l. cum quidam in princ. 21. C. de fid. Instrum. l. quis 6. §. exigitur autem 2. § 1. quædam sunt personæ. 9. §. cæterum. ff. de edend. l. qui bona fide. 13. §. qui damni. 3. § l. si alieno nomine. 13. ff. de damno infecto. Nov. Constit. 7. C. in fin.

Jure Canonico non minus obtinet hoc iusjurandum. Eo enim, nisi ab initio litis iuramentum calumniæ generale præstitum fuerit, in qualibet litis parte speciale præstare licet c. 1. in pr. de iur. cal. 6. Cito & ejus aliqua exempla. Sic c. cum dilectus filius. 32. extr. de elect. § Elect. potest. Vbi excipiens contra electi intentionem, per confirmationem metropolitani, ut malignitatis & calumniæ suspectus, ad exceptionis suæ probationem non admittitur, nisi de malitia prius juraverit. Et in c. pastoralis 4. extr. de except. Qui post terminum peremptorium, exceptionem dilatoriam opponebat, cum iudex certum terminum ad omnes dilatorias opponendas assignasset, ut suspectus non audiret, nisi prius juraverit, se non malitiose eam opposuisse, sed quod jam primum ad notitiam suam pervenerit. Et in c. presentium auctoritate. 31. extr. de Test. Qui post publicationem attestationum adversus personas testium excipiebat, cum de eo ante protestatus non fuisset, ut suspectus non auditur, nisi prius fidem fecerit iuramento, quod ad hanc objectionem

objectionem malitiose non processerit. Et in c. literas tuas recepimus. 13. extr. de restit. spolia. qui uxori petenti restitutionem objecerat gradum lege divina prohibitum, ejusque se probationes paratas habere dicebat, recipiuntur illæ quidem, sed non aliter, quam præstito prius juramento de malitia. Et fit restitutio non quoad thorum, sed quo ad reliqua tantum. Sin vero probationes paratæ non sint, plena fit restitutio, nisi magna & intolerabilis fuerit viri savitia. Et in c. in causis 15. cap. significaverunt nobis, 36. & c. ultra tertiam. 55. extr. de restit. qui quartam dilationem ad restium productionem petebat, non aliter admittitur, nisi prius jurato affirmaverit, quod neque se, neque per alium testificata subtraxerit, vel fuerit percunctatus, nec per dolum aut artem aliquam quartam dilationem exposcat, sed quia, quos desiderat de novo producere, prius habere nequiverit.

§. XVII. Differt a generali iuramento calumniæ potissimum bifariam. Primo generale calumniæ iuramentum præstat regulariter tantum semel ad totam causam, mox in exordio factæ litis contestationis, vel non longe post eam. l. 2. in pr. & ibi gl. & Dd. §. fin. in pr. C. de jurejur. propter cal. dand. l. rem non novam. 12. §. patroni. in pr. C. de judic. Nov. 49. c. 3. in pr. & c. 1. & pe. nult. extr. eod.

Speciale vero, seu malitiæ, tam ante, quam post litem contestatam, quoties visum fuerit e re esse, id præstari, utpote si forte suspicio malitiæ contra partem, quod malitiose quid proponat, existat, iudex a partibus recte deposcit; præstitum fuerit iam ante iuramentum calumn. generale, nec ne. c. in appellationis causa 2. §. ult. eod. tit. in 6. cum dilectus filius. 32. extr. de elect. & elect. por. Quod quidem Spec. tit. de jur. cal. ff. 1. n. 7. & 9.



non probatur, post litem nimirum contestatam hoc malitiæ præstari iuramentum, eo quod iuramentum Calumniæ generale iam semel in principali causa præstitum, ad omnia, quæ postmodum in iudicio obveniunt, porrigatur, nec fas sit, bis vel sæpius in una eademque causa iurari. *d. Nov. 49. cap. 3. Et Aurb. Hoc Sacramentum. Et Aurb. in isto iuramento inde desumptis. C. eod.* Verum priorem opinionem, & usui iudiciorum, & iuri magis conveniens esse, iam ante dictum est.

Secundo cavetur iuramento cal. generali, ne quid in tota lite fiat per calumniam: Speciali vero, ne quid malitiosi ei, quod petitur, vel proponitur, & quod arguit calumniam petentis, insit.

§. XVIII. Notandum autem, hoc speciale iuramentum proprio nomine dici iuramentum malitiæ: *Der Eid, Bosheit zu vermeiden.* Doctores sentiunt, & hoc iuramentum de malitia vitanda speciale, non a iure civili, sed ad *phronem* eius a conditoribus Canonum postea adinventum & introductum fuisse. Ita est, nomen si spectes, & fatendum est, iure iustiniano id esse incognitum. Attamen, quod iure Canonico *c. præsentium autoritate, Et ibi gl. in verb. iuramento extra. de testib. ac interpret.* *Specul. tit. de juram. cal. §. 1. n. 6.* & iudiciorum moribus *Ordin. Cam. part. 1. tit. 74. Et passim alibi* est iuramentum malitiæ id scripto civili iure quandoque simpliciter calumniæ iusiurandum dicitur. *aur. Cujacio. ad c. pen. extr. de juram. cal.*

In foro Saxonico iuramentum hoc cal. Speciale, quod, sicut iam dictum est, vocant malitiæ, hodie pro iudicis, arbitrio, quotiescunque in processu necessarium existimatur, imponi potest litigantibus, adeoque in qualibet iudicii parte, tam ante, quam post litem contestatam recte

ete exigitur. Gail. *lib. 1. obs. 87. n. 3.* Carpz. *decif. 56. n. 3.* Struv. *exerc. 17. tb. 71.* Sunt tamen aliquot casus, quibus hodiernum insignis, potissimus, & frequentissimus ejus est usus.

§. XIX. *In Probationibus.* Ubi speciale & proprium nomen induit, & appellatur juramentum dandorum & respondendorum. De cujus ratione, & usu, ut plenius dicam, majoris evidentiae, & intelligentiae gratia, haec praemitto. Facta secundum processum judicarium, litis contestatione, & praestito juramento calumniae, tam Aetori intentionem in libello comprehensam, quam Reo nonnunquam exceptionem propositam, probandi onus injungitur. Omnis autem probatio vel in facto, vel in jure demonstrando consistit. *Jus in facto*, vel proposita facti specie, ingenio, doctrina, diligentiaque advocati, vel vi publicarum legum & canonum, vel consuetudinum & statutorum autoritate, vel argumentis denique ex ipsa rerum natura rationeque deductis ostenditur. Lagus *in Method. iur. part. 5. cap. 19. n. 18.* *Factum* autem non solum propria adversarii confessione, testibus, instrumentis, aliisque antiquis monumentis, & jurejurando: sed etiam communi fama & opinione, publicarum personarum denunciatione, praesumptionibus, signis & indiciiis probari potest. Lagus *d. modo loco.* Confessio rei in judicio adversa parte praesente facta, firmissima & liquidissima facit probationem. Idcirco litigantes ad eam per positiones, sive articulos suos eliciendam, primo omnium confugiunt. Quam quidem probandi rationem, ob faciliorem litium expeditionem, usu longaevo in causis passim receptam, Pontifices ipsi approbarunt, & quod hodie pleraeque Curiae sequuntur, & in posterum observari voluerunt. *Clement. Saepe vers. & quia positiones de V. S.*

Judicio hoc modo constituto, actor ejusve Procurator libellum certis quibusdam articulis ab initio distinctum, sicut ante Reformationem Ratisponens. usurpatum fuit, positionum loco repetit, & additionales articulos, si quos habet, omnes simul proponit. *Ord. Cam. part. 3. tit. 14. §. 1. Gail. obs. 79. num. 3. & Myns. cent. 5. obs. 88. n. 1.* jam vero, ubi articulatus libellus (quemadmodum is libellandi modus *per Recessum de anno 1654. §. 34.* excepto casu probationis, abrogatus est) desiit, & summarius substitutus est. Exhibito libello isto summario, Actor, quo eliciat adversarii confessionem, positiones suas ex substantia & visceribus libelli propositi conceptas & decerptas, intra terminum a iudice præfixum, in scripturam redactas, numerisque distinctas exhibere tenetur. *Ordin. Cam. d. p. 3. tit. 14. §. 2. Myns. d. cent. 5. obs. 88. n. 2. 3. & seq.* Idque juramento dandorum interveniente, quod nimirum actor non calumniose, sed sui juris conservandi causa, positiones hujusmodi sive articulos produxerit. *Ord. Cam. part. 1. tit. 69. & seq. Gail. d. observ. 79. n. 10.* Positionibus his oblatis, & diligenter, accurateque examinatis, iudex, num admittendi, vel rejiciendi sint, interlocutoria sua sententia declarat *Gail. 1. obs. 81. n. 1. & 14.* Admissis a iudice positionibus, Reus intra terminum præfixum, exceptiones suas, sive articulos defensionales (non item peremptoriales, & elisivos, quos contrahendæ litis ergo præscidit *dict. Recess. de anno 54. §. 41.*) opponit. *Ord. Cam. part. 3. tit. 15. §. 1.* Si nullos habet, singulis positionibus, sub jurisjurandi respondendorum articulorum religione, pure, clare & simpliciter, per verbum: credo non credo, respondere tenetur. *Ord. Cam. dict. part. 1. tit. 71. 72. 73. & p. 3. tit. 15. §. 1. 2. & seqq. Gail. lib. 1. obs. 82. n. 1. & seqq. Mynsing. cent.*



cent. 1. obs. 86. Et ita tam Actor, quam Reus per adversarii confessionem ad articulos, vel positionales, vel defensionales, mediante juramento dandorum & respondendorum, rite factam ab onere probandi, tam jure pontificio, quam Casareano relevatur.

§. XX. *Dandorum* igitur juramentum illud est, quo pars illa, quæ ad eliciendam adversarii confessionem, ut ab onere probandi relevetur, positiones edidit, confirmare cogitur, veros esse, quos exhibet articulos, quoad proprium factum: Cæteros autem de facto alieno conceptos, se veros & probabiles credere. c. *præsentium*. 2. de *testib.* & *arrest. in 6. Gail. d. l. v. obs. 79.*

Respondendorum, quo ponentis adversarius confirmat, se ad articulos exhibens, & quidem singulos, quatenus de jure responsales sunt, per verbum credo, vel non credo, veritatem sine fraude dicturum. Ultramque formulam, qua aut Principales, aut Procuratores eorum nomine jurant, videre est. *Ord. Cam. part. 1. tit. 69. 70. 71. 72. 73.*

§. XXI. Hic quæritur. *An præstito de calumnia juramento, hoc dandorum & respondendorum iuramentum nihilominus exigere liceat?* Affirmatur; tum propter generalitatem *textus d. c. 2. de Testib. & arrest. in 6.* ubi expresse constitutum reperitur, ut præstito juramento de veritate dicenda, & ponendo & respondendo, dicatur veritas, Tum, quod juramentum hoc Dandorum & Respondendorum sub juramento calumniæ vitandæ non contineatur: Tum & denique, quod in *Ord. Cam. & aliis passim provincialibus*, diversæ ejus formulæ proponuntur.

Notandum autem, quod si ponens juramentum dandorum præstare renuat, nec adversarius, ut Responden-

dendorum præstet, compelli possit. *arg. c. non licet actori. 32. de R. I. in 6. Bald. ad c. in pertractandis 3. extr. de iur. Cal. & ad l. iudices 9. C. de iudic. Commentator in Ordin. Cam. d. rit. 69. p. 1.*

§. XXII. *In Appellationibus.* Olim controversa fuit inter Glossatores, Plazentinum, Azonem & Johannem quæstio, num tam in secunda Appellationis instantia jurandum sit de calumnia, quam prima. Quorum illi duo negativam tenuere, hanc ob causam, quod iuramentum Calumniæ in una eademque causa, non nisi semel ad totam causam præstandum sit; quippe quod vires suas ad omnes articulos illius instantiæ porrigit, ita ut non opus sit illud repetere; ut habet *Nov. 49. c. 3. & ibi gl. in verb. nequaquam. & Aurb. Hoc sacramentum inde desumpta. C. eod.* Johannes autem affirmativam, suisque rationibus motus, tum, quod causa appellationis alia sit, & diversa a causa principali: tum quod in causa appellationis quis injuste litem movere possit, etiamsi in causa principali sive primæ instantiæ id non fecerit: tum denique, quod lex iteratam hanc iurationem expresse requirat. *l. qui bona. §. si quis stipularus ff. de Damn. infect. l. properandum 13. §. his omnibus. C. de iudic. c. 2. in princ. eod. in 6.* Quæ sententia communi Dd. calculo probatur. Nec obstat citata *Nov. 49. c. 3. §. 3. & inde desumpta aurbenz. Hoc Sacramentum. C. b. 1.* Existimant enim Dd. authent. istam loqui de iuramento calum. generali, quod post litem tantum contestatam præstatur: non de speciali, quod ante & post eam præstatur. Unde non obstat, quod semel tantum iurari debeat. Semel enim iurari debet post litem contestatam. Rationem dat Magnus Dn. Richterius. *Expof. sua ad auth. hanc*, quia lex antecedens generaliter loquitur de omnibus causis, & de iura-

iuramento ante & post litem contestatam præstando. Ideo dictam Auth. quæ correctoria esset, corrigere hoc tantum, ne post litem contestatam sæpius iuretur. Hancque ob causam non obstare, quo minus etiam in causa appellationis id iuramentum repeti possit. Hanc dictam Johannis sententiam ajunt Dd. in praxi obtinere; Sicut & quotidiano usu, & consuetudine non illaudata edocemur, appellationes ad superius Tribunal non admitti, nisi jurent prius appellantes, se non temere, aut ad differendum per calumniam negotium, sed extrema necessitate appellare coactos. *Myns. Cent. 3. obs. 56.* Tantæque necessitatis quibusdam in locis est, ut sub pœna commissi appellantes necesse habeant se ad id sistere; velut sanxit ordo Summi Tribunalis Regii, quod est *Wismariæ part. 2. tit. 3. §. 4.* Quamvis secundum *Gail. obs. 124.* in Camera imperiali tam noxium non sit id omittere.

Hoc iuramentum utcumque nuda appellatione calumniæ seu appellationis venit, ad specialia malitiæ iuramenta proprie referri adstruit *Henr. Giesebert. Stat. art. 15. n. 175. & 176.* Argumentum ejus quod attinet, pro varietate locorum, passim varium reperitur; quippe in quo formando statutum aliud alio magis sollicitum fuit, eum in finem, ut tanto magis pruritus appellantium refrænaretur. Sic alibi locorum jurant, quod credunt, justam se habere causam appellandi, atque spem jus æquius obtinendi in secunda instantia, idque citra calumniæ malitiam: Alibi addunt se velle prosequi: Alibi subnectunt cautionem sub nexu omnium bonorum, aut si alias non sufficiunt, juratorium, judicatum se soluturos cum damno & interesse. *Gieseb. d. n. 177. 178. & 179.* Loco huic de iuramento appellationis, ut colophonem imponam; haud incesite hic quærere mihi videor:

C

Quid

Quid juris iudex, aut pars in juramento appellationis habeat; num quibusvis judiciis sine discrimine competat, an iis tantum, quibus id per modum privilegii concessum est?

Ansam hanc quæstionem expediendi præbet mihi casus aliquis, qui nuper in Municipali quodam iudicio contigit, ubi parte altera a sententia contra se lata ad Principem ejusve Cancellariam provocante, altera, ut appellans juberetur juramentum appellationis præstare, nec prius acta ederentur, deproposcit; id loci introductum ac usurpatum dicebat. Quæsitum est, quid hac de re statuendum sit.

Non adeo constat hac de re, quippe de qua non memini, quid sentiant Dd. uspiam legisse. Ego quod sentio in medium proferre non erubescō, qui meam opinionem maturiori aliorum iudicio lubens submitto: Verum est, idque concedendum erit, de interposita appellatione jurari. Sic in Saxoniam Superiori, ubi quibusdam in locis plures dantur instantiæ, nullibi hoc juramentum frequentatur, Foris quoque illis plane incognitum est. Alibi in inferiori Saxoniam, ubi hoc juramentum plurimum viget; haud protinus: in quibusvis inferioribus instantiis locum invenit, sed tantum in celebrioribus Ducatum, & civitatum judiciis. Sicut igitur hoc speciale quid est, ita & attinet specialem causam habeat, hoc modo, ut, ubi juramentum illud receptum est, jus illud aut præscriptione seu longo usu, aut concessione quæsitum esse oporteat. Et utroque casu merito audit privilegium, quod non competit, nisi qui id docere poterit. Sic Cancellaria Ducatus Bremensis gaudet isto jure, quod Reg. Majestas Sveciæ tanto munimine firmavit, ut Ordinatione Summi Tribunalis, quod est Wismaricæ, sicut jam supra dictum est, sanxerit,

sanxerit, ne quis appellantium juramentum illud sub præjudicio beneficii appellationis prætermittat. Item utitur Civitas Lubeca hoc privilegio, a Carolo V. Imperatore sibi concessio; quemadmodum id Dn. Mævius Comment. suo ad jus Lubecense *lib. 5. tit. 9. n. 10.* retulit. Sed dixeris, juramentum hoc appellationis est juramentum calumniæ speciale, igitur, quovis tempore & parte judicii petere licet, nec specialem concessionem supponit. Verum, postquam prima instantia desit; nec ibi tempestivum erit ratione calumniæ, si ejus suspicio suboriatur, agere; sed id in secunda instantia petendum foret, ubi, sicut in prima instantia, quavis parte id integrum erit. Et notatu dignum est, Appellatum non habere, quare juramentum appellationis urgeat, nec ipsius, sed potius judicis id esse; quippe cujus ius & auctoritatem respicit. Concludo igitur, aut iudex primæ instantiæ notorie quæsitum habet privilegium hactenus dicti iuramenti appellationis; & de substantia processus erit id præstare: aut non constat de eo, & neque iudex, neque pars id expetere poterit.

DE ORIGINE JURAMENTI CALVMNIAE, ET AN POSITIVO JURE INTRODUCTVM SIT?

§. XXIII.

Ad caularum tractationem accessurus, haud intemptivum visum est, ab origine huius iuramenti exordiri, sicut nec iniucundum duxi, cum eius primordio, quæ eam secutæ sunt mutationes, disserere; quippe quæ haud levi obscuritate hanc materiam involvere. Ad originem igitur quod pertinet, historiæ Romanæ docent, quantam fuisse curam Numæ Pompilii circa formandam



Rempublic. potissimum circa leges faciendas. Iterum quas novem constituerat, *lex tertia* agebat de iure privatorum, in specie de fide & constantia contractuum; Cuius tria erant capita. Aut presentibus testibus contractus erant initi, & cautum erat, inviolatos eos custodiri: aut sine testibus, si exinde oriretur controversia, ut ex alterius litigantium fide, dirimeretur, nec lis protraheretur: aut denique, ut in causis dubiis, Magistratus ex alterius fide, iurata scilicet, rem terminaret. Valent. Forster. *part. 2. leg. terti. p. m. 358.* Hanc circa Numæ Pompilii legem de iuramento necessario, inducta sunt insecutis temporibus a veteribus JC. & Imperat. duo iuramentorum genera; unum sub initium litis solitum, iuramentum nimirum hoc calumniæ; alterum post eam finitam de in litem iureiurando. Forst. *ad d. l. terti. n. 109.* Quemadmodum ea in Pandectas, Codicem & Novellas constitutiones cernimus transcripta. In Pandectas inquam. De quo forte ambigis, cum Justinianus, qui se iurisiurandum huius de cal. authorem deprædicat *arg. l. 2. C. h. 2. id sibi velit deberi:* Etenim dantur in iis vestigia, quæ satis evincunt, & harum tempore iam ante Iustinianum hoc innotuisse; quæ hic, cum supra tantum leviter tetigi evidentius, iuvat exprimere. Sic eius sit mentio a Paulo *in l. cum de indebito. 25. §. fin. ff. de probat.* Ubi regulam proponit, quod in omnibus visionibus, quas ibi Paulus proposuit, licentia concedenda sit ei, cui onus probationis incumbit, adversario suo de rei veritate iurandum inferre, prius ipso de calumniâ iurante. Idem iterum *in l. quidam 9. §. cæterum 3. ff. de edend.* Cæterum omnibus postulantibus & iurantibus, non calumniæ causa se petere rationes, quæ ad se pertinent, iubet. Et iterum *in l. de die 8. §. iubeatur. 5. ff. qui satisd. cog.* iurata-

iurari de calumnia, ne quis vexandi magis aduersarii causa, forsan cum Romæ possit satisfacere, in municipium evocet. Sed quibusdam hoc iusjurandum de calumnia remittitur, veluti parentibus & patronis. Ita & Ulpianus: Qui iusjurandum defert, prius de calumnia debet jurare, si hoc exigatur. Hoc iusjurandum de calumnia æque patrono, parentibusque remittitur *l. iusjurandum & ad pecunias. 34. §. qui iusjurandum. 4. de iurejur.* It. iterum: Qui novum opus nunciat, jurare debet, calumniæ causa, novum opus nunciare. Hoc iusjurandum autore prætoris defertur; idcirco non exigitur, ut juret is, qui nunciat, antequam iusjurandum autore prætoris exigatur. *l. de pupillo. 5. §. qui opus novum 14. ff. de nov. oper. nunc.* Et iterum: Qui damni infecti caveri sibi postulat, prius de calumnia jurare debet. Quisquis igitur juraverit de calumnia, admittitur ad stipulationem *l. qui bona fide 13. §. qui damni. 3. ff. de damn. infect.* Et alibi: Exigitur autem ab aduersario argentarii iusjurandum, non calumniæ causa postulare, edi sibi, ne forte vel supervacaneas rationes, vel quas habet, edi sibi postulat, vexandi argentarii causa *l. si quis 6. §. exigitur. 2. ff. de edend.* Et denique: quia familiæ erciscundæ, & communi dividundo, & finium regundorum agunt, & actores sunt & rei. Et idcirco jurare debent, non calumniæ causa litem intendere, & non calumniæ causa ad inficias ire. *l. inter coheredes. 44. §. qui familia. 4. ff. fam. ercisc.*

Ex quibus omnibus patet, & manifestum redditur iusjurandi delatione, novi operis nuntiatione, de damno infecto cautione, editione rationum, iudicio finium regendorum, communi dividundo, ac familiæ erciscundæ, denique in omnibus postulationibus iusjurandum

dum hocce jure Digestorum exigi solitum fuisse, idque pratore autore.

§. XXIV. Hanc autem notitiam, quam jus Romanum hoc de juramento habuit, debet Roma, secundum Schneidevv. *quem vid. lib. 4. Inst. de pav. rem. litig. Athenis.* Ex moribus enim & instituto Atheniensium, ut multa alia, ait, primam id traxisse originem; quippe ubi actor & reus æque de calumnia jurassent, illiusque jusjurandum *ἀντιποσία*: hujus *διαποσία* appellatum fuisset.

Vt ita non sit, cur Justinianus juramenti huius primordia sibi sumpserit. Id ille præstitit, ut post ius illud, quod per Digesta dispersum est, constitutionibus aliquot iuriiurando huic certum modum dedit. Et quidem primo, ut in omnibus causis, in quibus necessitas probandi incumbit, pars non aliter probationes eas præstare compellatur, nisi prius, qui eas exposcit, de calumnia iuraverit, quod non differendi causa iurisiurandi proposuerit allegationes. Nam, inquit, sacramenti timore contentiosa litigantium instantia compescitur. *l. 1. in pr. C. de jurejur. propter cal. dand.* Et hæc lex prodit anno Christi. 529.

Anno Christi 533. huic subdidit aliam, quæ continetur *l. 2. C. eod.* qua sanxit, & ipsas partes principales, & Advocatos, illosque primo, deinde hos iuramentum subire debere, idque post litem contestatam, ita, ut actor iuret litem calumniandi animo se non movisse: Reus, se bona instantia uti: post hæc utriusque partis Advocati SS. Evangelii ad iudicem positus. *d. l. 2. §. 1.* Hisque alia constitutione formam iuramenti præscripsit, ut eam videre est *l. rem non novam. 14. §. patroni autem 1. C. de judic.* Quia ipsa & hoc sancitum, ne ullum litigato-

gatore[m] prius admitteret, nisi prius ante sedem iudicialem S. S. scripturis depositis, iisdemque ibi manentibus, usque ad definitivam sententiam recitationem. *d. l. 14. in princ.*

Quod aurem dictum est de iuramento a partibus præstando, extendit Imp. *d. §. 3.* ut nec procurator, per quem causam agit, admittatur, nisi præfinito ab eo iuramento. Porro sancit *§. 4.* Ne remittatur hoc iuramentum, sed omni modo, & ab Actore & Reo exigi debere, poena in recusantes statuta, in Actorem, ut causa cadat; Reum, ut pro confesso habeatur. *dist. §. 6. & 7.* Et denique quando præstari debeat. *f. 9.*

Has duas constitutiones excepit tertia anno Christi 535. lata, quæ proponitur *Aurb. de his, qui ingrediuntur, ex Nov. 49.* petita. Et reduxit Justinianus veterem observantiam, quia remitti poterat hoc iusiurandum; Emen data sic lege. 2. qua id prohibebatur. Deinde, quia pluries exigere permissum erat, ut semel tantum exactum, & præfinitum sufficeret.

Denique post has omnes Romani Imperii 15. Chr. 541. quartam promulgavit sub *Aurb. de litigat. vel Nov. 124. ut litigantes jur. in exord. lit.* Hac formam de calumnia iurandi præscribit, & de personis litigantium, quæ ad iudicem venire nequeunt, quomodo id præstare debeant.

His ita constitutis, antiquavit Justinianus poenam antiquitus in temere litigantes propositam, qua decima litis parte, libello comprehensæ, mulctati fuerunt, eiusque loco iusiurandum hoc calumnia surrogavit, ut improbus litigator damnum & impensas adversario suo inferre cogeretur. *§. 1. Instit. de pen. rem. lit.* Et hæc fere summa est eorum, quæ in *ff. & C. circa iusiurandum calumnia*

lumniæ proposita leguntur; quæ argumento sunt, iuramentum hocce calumniæ, & iure ff. fuisse cognitum, & auctum iure C. sicut voluit *Cyn. in l. 2. C. b. 2. & ibid. Bart. n. 9. & Bald. n. 4. vers. quarunt. hic. Marian Socin. in rubr. extr. de jur. Cal. n. 16. & in 6. in pertractandis. n. 5. in princ. ibid. atque ita iuris positivi.*

§. XXV. His postmodum accessit ius Pontificium, quod binis locis de hoc iuramento agit, *lib. 2. tit. 7. Decret. Greg. de juram. Cal. & lib. 6. decret. Bonif. lib. 2. tit. 4.* Hoc restringit in quibusdam constitutiones Iustinianæ, & addit iuramentum malitiæ, in quacunque iudicii parte præstandum *c. cum dilectus. ff. nos vero attendentes ext. de elect. c. præsentium extr. de test. Spec. tit. de juram. Cal. §. 1. n. 6. & 9.*

§. XXVI. Huic superiori seculo successit ius Romano-Germanicum, a Carolo V. ordinatione Camerae introductum, quæ huic iuramento certum dat modum, quem universa Principum Dicasteria sequuntur; Et agitur de eo *dict. Ord. part. 1. tit. 95.* Additum quoque est ex ea ipsa constitutione Carolina, iuramentis illis calumniæ & malitiæ, iuramentum dandorum & respondentorum; de quo videre est *dict. Ord. Cam. part. 1. tit. 69. 70. 71.* Demum Recessu imperii de anno. 1654. §. 42. & 43. nova accessit constitutio, qua de integro præscriptum est, quid sequendum sit circa hoc calumniæ, item & dandorum & respondentorum iuramentum. Quæ suis ubivis locis moneantur. Ex his igitur, quæ iam de origine & progressu iuramenti cal. dicta sunt, elucet, iure positivo, Civili, Canonico & Publico istud esse introductum.

Quinam

Quinam ira mentum calumniæ præstare
tenentur, nec ne.

§. XXVII. Dicta causa iuramenti cal. constituen-
te, proximum est, de his, qui id exactum subire necesse
habent, nec ne, dicere. Et regula est: Quod omnis
persona litigans ptincipalis, tam Actor, quam Reus, pri-
mo nimirum ille, deinde hic tenetur præstare iuramen-
tum calumniæ. *l. 2. in pr. §. sed quia, in fin. §. quod si A-
ctor. C. b. z. de jurejur. propter cal. dand.* Est autem Prin-
cipalis, qui suo nomine litem agit, vel, ut inquit *gl. ad
auth. Principalis.* qui est litis autor. *text. in l. 2. §. 1. circa
med. & in §. hoc etiam in fin. & in Auth. Principales pers.
C. b. z.* Principales igitur ipsi & per se iurabunt; non
autem per alios. Nec id solum juri Civ. consentaneum
est (licet de jure Canonico ex *c. fin. de juram. cal. in 6.*
aliud videri posset, quod sufficiat per procuratorem jura-
re) *p. d. l. 2. in pr. §. sed quia in fin. §. quod si Actor. C. b.
z.* sed & magis pium & Reip. interesse censetur; quando-
quidem ita calumniis omnis præciditur occasio & ju-
stiria intrepide absque personarum respectu administra-
tur. Sic cum, qui conscientia scelere percussi, jurare
debent, fieri aliter nequit, quin sub magistratus oculis
se ipsos rubore aliquo indicent, atque ita a pejerandi
consuetudine abducantur, animæ salventur, dicasteria &
judicia passim omnia non ita prolixitate causarum intrin-
centur, & vexentur. Imo Principalis, cujus res est pro-
pria, melius causæ veritatem scire, magis ex conscientia
jurare, minusque pejerare præsumitur, quam procura-
tor, quia principalis de re propria, ac Procurator de a-
liena jurat. *Herm. Lath. tract. de Censu. lib. 2. c. 7.*

Alias ex usu esse constat, maxime in terris Saxoni-
cis,

D

cis,

cis, personalem præstationem requiri, nec permitti per alios ad agere, ut mox dicitur.

§. XXVIII. Quid igitur? postquam conducibilis & salutaris esse dictum est, ipsos Principales de calumnia jurare, *An nullo modo id licet per Procuratorem?* *Jure Civili* minime licet, quia iniquum videtur de alieno facto alium jurare, *l. Marcellus. u. §. jurare. ff. de act. rer. amor.* Sed debent soli Principales juramentum calumniæ præstare. *l. 2. §. fin. autem cum. §. seq. in fin. C. b. 2.* Proprias namque causas melius intelligere præsumuntur, quam Procuratores, qui sunt tantum rerum alienarum administratores. Secus est jure Canonico; Hoc enim & Principales, & eorum procuratores præstant. *c. 3. 4. §. 6. de jur. cal.* ratio hæc est, quia per litis contestationem Domini facti sunt. *l. neque u. C. de Procur.* Hoc jus sequitur Camera Imp. Ibi enim quotidie fieri testatur *Gail. lib. 1. obs. 83. n. 2.* ut hujusmodi juramenta in animam Domini præstentur, sed ut Speciale hoc nomine mandatum producat, in quo hujus juramenti diserta fiat mentio, tum *secund. Bar. causæ*, in qua præstatur. Quamvis in Camera hoc posterius minus attendi, refert idem *Gail.* sed sufficere, si mandatum contineat potestatem concessam juramentum istud præstandi, quatenus opus sit. Nam in generale mandatum, quod ad quasvis causas datum est, non venit delictum, & generalitas illa de justis tantum causis intelligitur. Quo fieret, nisi Procurator vigore talis generalis mandati de jurando in causa injusta pro Domino juramentum istud calumniæ subiret, Dominus non obligaretur, nec per consequens in perjurium incideret *d. n. 2.* Quod tamen restringitur, nisi in generalibus illis mandatis expressa fiat juramenti hujus cal. mentio, nam tunc vi eorum in omni-

omnibus futuris causis per procuratores præstari posse, tradit sæpe dictus *Gail. d. n. 4.* qui conferatur.

Verum, utut hæc ex usu Camerae; Jure Sax. secus habet. Nam id respondet in hoc juri Civili, & in propria persona juramenta jubet præstare, nec permittit per alium expedire; In quod & jure consuetudinario observari docet *Zobel. part. 1. diff. 27.*

Sed quid? si plures sint causæ Consortes, Num quid eorum aliquis reliquarum nomine jurare potest, ut non necesse sit, omnes simul compareant, & corporaliter jurent? Affirm. & ita decretum habet *Magnif. Dn. Mævius in suis Decis. part. 1. decis. 239.* ita tamen, ut is mandatum habeat. Rationem addit in Commentario, quod intersit inter procuratorem, cujus causa plane aliena est, & litis Consortem, cujus est propria, & cum aliis communis. Etenim quæ ratio in hoc, ut in personis juretur, subest, eandem quoque ait esse in eo, ut etiam pro aliis veritatem testari possit.

§. XXX.

Quando igitur personalis præstatio sit tanta religionis & momenti; quidnam dicendum erit de Universitatibus, quomodo iis præstandum sit hoc juramentum, an liceat per Syndicum?

ET Universitates teneri de calumnia jurare, indubitatè juris est. *c. Imperatorum. de juram. cal. Specular. in tit. de jur. cal. §. 3. n. 9.* Iam quæstio est de modo præstandi iuramentum. Omnes de Vniversitate ut iurent ridiculum foret, inquit *d. gl. in verb. vel a plurima in vers. esset enim ridiculum.* Sed ea ipsa *ibidem in verb. idonea.* inquit, Vniversitatem recte iurare, ubi idonea pars illius iuret, licet non sit maior pars. Id quod approbat *Dn. Carpzov.*

Carpzov. *in proc. civ. 24. n. 20.* & quidem si universitati seu Collegio iuramentum principale, aut de calumnia iudicialiter delatum fuerit, quod per tres vel quatuor ex collegii vel Universitatis senioribus præstari debeat, quia illis negotium principale melius, quam Syndico, & Advocato cognitum est, *l. municipibus. 97. ff. de condit. & demonstrat. l. 14. ff. ad municip.* Nec Syndicus in foro Saxonico, ut nomine universitatis iuret admititur, licet speciale exhibuerit mandatum, *secund. Mollerum, Rauchbar. & Coler.* Quod ipsum nuper in vicinia vidi urgeri. Notandum hic autem est, ea, de quibus Syndicus exactiorem habet potestatem, per eum nomine universitatis recte expediri; velut *dist. loc. Dn. Carpz.* addidit.

§. XXXI. *Annon dignitas, sexus, vel ordo Clericalis a præstatione iuramenti calumnia liberat, relevat aut excusat?* Dignitas & sexus, a præstantia huius iuramenti neminem excusat *l. 2. §. fin. autem. C. b. 1.* Singulare tamen quicquam indultum est iis circa præstationem, tam istius, quam aliorum iuramentorum, nimirum, ut hoc nomine ad Judicem ire non cogantur, sed domi iurent præsentibus officialibus iudicis, & citato adversario, ut iurisiurandi præstationi, si velit, interesse possit, *d. l. 2. §. fin. autem 1. C. eod. l. ad personas egregias. 15. ff. de iurejurand. Nov. 124. c. 1. vers. si autem.* Idem quoque concessum est honestis Mulieribus, ut coram solis Officialibus iurent, etiam excluso & non citato ad hoc adversario, *d. jam. Nov. 124. c. 1. vers. si vero mulier fuerit.* Relinquitur autem iudicis arbitrio, ut is dispiciat, utrum a Principali potius ob honestatem personæ, an vero a Procuratore iuramentum exigendum sit. *Speckhan. cent. 3. cl. 4. qu. 2. n. 10.*

Clerici

Clerici regulariter iudicio sisti, & iudicatum solvi, jurare non coguntur; Dantur autem præter hæc certi casus, in quibus jurare compelli possunt, utpote de calumniis vitanda, maxime, si venia superioris, & rescriptum accedat: si de fama sua purganda agatur: si pro re-cta fide sit jurandum: & pro alienatione rei Ecclesiastica. Qua de re plenius & distinctius videre est *c. 1. pen. & ult. & ibi gl. & Dd. X. eod. gl. in l. 2. §. sed quia veremur. 4. verb. remitti in med. gl. in l. cum Clericis 25. in v. prohibentur. C. de Episc. & Cleric. Wesenb. in supplement. ad Schneid. §. 1. n. 6. vers. Non coguntur tamen Vigel. in M. jur. Pontif. lib. 2. c. 11. eod. tit. reg. 1. except. 2. & lib. 3. c. 1. reg. 83. Specul. eod. tit. n. 7.*

§. XXXII. Principalibus, de quibus hætenus sermo fuit, *secund. gl. in voc. migraverit. ad authent. Principales.* accensentur quoque *Heredes.* Nam mortuo testatore, per quem lis incepta est, eadem lis in ejus successorem vel heredem derivatur. *l. si cum hominem ff. de fidejuss.* Siquidem is cum defuncto una est persona. *Joseph Ludov. comm. concl. 16.*

Objicitur hic: *Aurb. hoc. Sacramentum C. b. r. cautum est,* semel jurasse sufficere; si igitur defunctus de calumniis juravit, dicendum foret, heredes postmodum ut jurent, cogi non posse. *Resp.* Heredem & defunctum hic non sustinere eandem personam. Nam licet Principalis juraverit, & deinde successor juret; tamen non jurat ut principalis, scilicet in animam defuncti; sed jurat in animam suam *vid. Siehard. ad Aurb. Principalis. C. b. r. n. 2.* Hætenus de personali seu corporali præstatione.

Sed & ordinis in jurando in initio hujus loci mentio facta est, pauca igitur & de eo dicenda erunt. Hunc non obscure proponit *l. 2. in princ. C. b. r.* Et est de ju-

re Communi hic, ut prius juret Actor, deinde Reus. *add. gl. ibid. in verb. Et actor quidem. & Barr. n. 18. & Sichard. n. 8. & 9.*

Non est autem ita sanctus hic ordo, ut non liceat eum invertere, siquidem processui non infert vitium, quod prius juret Reus, post Actor. Non est de substantia & *sola* hic actus, sed est levis tantum quædam solennitas, quæ etiam sine nullitate recte omitti ac negligi potest. Sichard. *d. n. 8. arg. l. 1. §. fin. ff. de vent. inspici.* ubi dicitur, levem solennitatem etiam omissam actum non vitare.

Nec obstat §. 1. *Instit. de pæn. tem. litig.* Ubi Reus prius jurare dicitur. Id prius enim non denotat seriem, nec habet respectum ad Actorem, quasi eum antecedit: Sed contemplatione Rei id dicitur, quod prius ei non permittatur allegationibus suis uti, quam juratus est. Quemadmodum ad hoc objectum respondet *gl. in d. l. 2. C. h. r. in verb. & actor quidem;* quam etiam sequitur *Bart. ibid. d. n. 18.*

Monet tamen Sichardus *d. n. 8.* tanquam consultius ad evitandam disceptationem, ne temere ordo legitimus, *d. l. 2. C. præscriptus* immutetur.

§. XXXIII. An vero quid dicendum de iis, qui in publico officio constituti sunt, Num quid immunes sunt a juramento hoc calumniæ speciali, ita ut jurijurando, quod in ingressu officii præstiterunt, committi & relinqui possint? Negarim, 1. quia diversum est, juramentum calumniæ speciale ab illo, quod sub ingressum muneris quis præstat. Illud enim pro ratione & circumstantiis rei, de qua suspicio est, concipitur: hoc in genere ad muneris obeundi dexteritatem & fidelitatem contendit. Novo autem indigent auxilio, quæ de novo emergunt. *l. de otate. §. ex causa*

*causa. ff. inter act. Montic. in l. fin. n. 8. ff. de jur. delib. Riminald. in l. si emancipari n. 142. de collat. 2. Ita quidem est, ut quibusdam in locis Officialibus, die in Nemptern mit sondern Eidespflicht angenommen seyn, juramentum remittatur, testium sc. & in testimonio dicendo: Und werden allein bey ihren Ampts; Pflichten erinnert und dabey gelassen; Sicut id Statutis Francofurtensibus & Noribergensibus congruum allegat Setser. *rr. de juram. lib. 3. c. 9. n. 27.* Verum, ut dictum est, in testimonio dicendo id locum habet: secus in juramento calumniæ. Ibi enim esset remissio juramenti per conventionem; quod autem omnino prohiberetur. Qui enim gratiam juramenti calumn. petit, animum calumniandi habere præsumitur. Reuber. *tract. de test. part. 3. n. 59.* Tum partium illud est remittere. *Myns. cent. 9. obs. 31.* Hoc autem spectat utilitatem publicam, i. e. non solum utilitatem partis adversæ, ne lites in infinitum pertrahantur: sed etiam commoditatem judicis, ne scilicet judex frustra defatigetur. *Alex. in l. 2. n. 18. ff. de Fer. gl. in c. ruis 39. verb. remittitur. de testib. Gail. obs. iii. n. 4.* Quæ autem utilitatem publicam concernunt, aut juris publici sunt, pactis privatorum tolli nequeunt. *l. jus publicum. ff. de pactis.* Denique juramentum calumniæ in qualibet judicii parte peti, reiterari, & præstari, potest ac debet. *Bl. in l. 1. circ. fin. vers. sed nunquid de jur. cal. c. 1. jur. cal. in 6.* Non ergo sufficit semel in initio officii jurasse, sed quoties postmodum necesse fuerit de calumnia jurare, jurabit.*

§. XXXIV. Dictum est de his, qui de calumnia tenentur iurare. Nunc dicendum venit, qui non iurant, aut ut prohibeantur, aut eximantur.

§. XXXV. Prohibentur infantes, mente capti, furiosi,

riofis, muti, & surdi natura, quia vel intellectu carent, vel operatione intellectus destituuntur. *Obrecht. Cap. 5, n. 11. de jur. cal.* Item Impuberes, Prodigii, & minores 25. annis, quia per se non possunt litem instituere, nec actus iudiciales exercere. *Obrecht. d. n. 12.* At vero ut horum negotia alii agunt, ita & eorum nomine de calumnia iurare tenentur.

§. XXXVI. Sic Pater de peculio adventitio, sicut agit, vel excipit; ita & de calumnia iurare debet, quia non filius, sed pater huius peculii legitimus est administrator. *l. cum oportet. 6. fin. autem cum §§. seqq. C. de bon. quæ lib.* Filiusfamilias & recte patris nomine agit & excipit: E. & recte iusiurandum de calumnia ab eo ex-petitum præstat. d. *Obrecht c. 6. n. 4.* Eodem modo tutores & curatores pupillorum & adutorum nomine. *d. l. 2. §. quod observari C. b. 1.*

§. XXXVII. Hactenus de Principalibus, & qui eorum vices agunt. Quando autem præprimis tres personæ a præstatione iuramenti calumniæ eiusve obligatione in iure descriptæ leguntur, utputa Principales, Advocati & iudices, & primo loco de Principalibus dictum est; sequitur.

De Advocatis. Olim constitutum erat, ut iudicem, quicumque esset ordinarius s. delegatus, s. arbiter, opereretur in initio litis, medio & fine SS. Evangelia habere proposita, ad quæ partes & Advocati necesse habebant iurare. Nec poterat Advocatus, antequam iuraret, provinciam Patroni suscipere. *Sichard. ad l. 2. cum 3. iudices C. b. 1.* Uti nec Reum, cui in actione intensa respondendum erat, instruere, quomodo responderet libello, quia, quousque nondum iuraverat, officium suum parti impertiri non potuit. Verum necessitas illa iurandi circa
singulas

singulas causas in Advocatis potissimum Ordinariis & Numerariis *secund. Brunnemannum ad d. l. 2.* hodie desit, & agitur cum iis hac in re, atque cum iudicibus, qui non nisi initio ingressi muneris iurant. *Nov. jusjur. quod præstatur §. Æquus.*

Ita & illi, cum agendis causis præesse cupiunt, semel iurant. Et fit hodie de consuetudine iudiciorum celebrium, ut iusiurandum istud circa omnes actiones repetitum videatur. *Sichard. ad d. l. n. 6.* Quamvis etiam fieri possit, si sub initium non iuraverit, ut in iudicio, ubi causa agitur, compellatur ad præstandum iuramentum in singulis causis; sicut iudicatum & approbatum laudat *Brunnem. comm. ad d. l.*

Id quod ut usu abrogatum ex antiquitate reducetur, multis in votis est. *Authoris Barib. litig. lib. 2. c. 6. n. 12.* Hac sunt verba. Abroganda igitur est consuetudo hoc præsertim malitioso seculo, quò Advocatis iuramentum calumniæ remittitur, & ius civile in forum reducendum, atque constituendum, ut non solum collitigantes; sed & Advocati & Procuratores unusquisque in propriam, non alterius, animam iuret ieiuno stomacho, maiore solennitate, quam hucusque magno reip. detrimento, & pluribus peritiis factum est. Quemadmodum & *nupero Recessu Imperii de ao. 54. §.* *Uber das verdammen wie ic.* statutum est, ut Advocati & Procuratores, exceptis tantum Statuum Consiliariis, in causis suis iurent: Verùm quid iudicii ferat hac de re *Obrecht.* ex verbis ipsius huc transfero: si perpendimus, inquit, quam multi boni Viri a foro hac tantum de causa abstineant, quod tot Sacramenti religionibus implicari nolint: certe consultius & Reip. utilius videtur, ut Advocatis calumniæ iuramentum remittatur, & ut semel tantum ab iis sacramentum



exigatur, quia hoc modo religiosiores ab Advocationibus non absterrentur, sed iis potius crebrius operam suam impendant, & quia bonis viris semel præstitum iusiurandum semper adversatur animo: at improbis etiam sæpius petitus nunquam accipitur.

§. XXXVIII. Sed jurant Patroni omni virtute sua omnique ope, se Clientibus suis adfuturos, & si deprehenderint causam iniquam, eam protinus deserturos, & a causa recessuros. *l. 14. §. 1. C. de judic.* Formula iusiurandi, quod præstant Advocati & Procuratores in Camera Imperii, quando in matriculam recipiuntur, videri potest *Ordin. ejusd. part. 1. tit. 64. §. 65.*

§. XXXIX. Dictum est paulo ante, in Camera Imp. usurpari, ut jurent Advocati & procuratores. Qu. igitur: *Utrum Advocatus sive Procurator ex officio parti datus a iudice, si renuat exigente adversario de calumnia jurare, a iudice compelli possit, ut præstet.* Distinguendum hic venit id, de quo juretur, & quidem inter merita sive justitiam causæ & requisita processus. Quoad illa Advocatus sive Procurator ex officio datus neutiquam cogendus est præstare juramentum istud calumniæ, ne iustus iudicis sit ei offensionis vel fraudi. Quoad hæc tenetur. Eorum enim contemplatione v. g. quod causam nolit malitiose extrahere, recte jurare cogitur, quippe quæ nondum officium & ministerium procuratoris concernunt. Calumniatur enim non solum, qui injustam tuetur causam, sed & qui eam improbe sufflammat, vid. *Gail. 1. obs. 88.* Qui eiusmodi ex officio constitutis Advocatis, ubi adversarium iusiurandum deposcere contingat, tradit cautelam, ut a iudice remitti sibi iuramentum illud calumniæ exactum petant, quoad merita causæ: In iis autem, quæ munus suum attingunt, ne iusiurandum

randum detrectent; Et fore ait, ut iudex petito iſſi locum præbeat.

§. XL. Denique iurant & iudices. Antiquitus iudices ad cauſas accelluri iurare iubebantur, ſe cum omni virtute & legum obſervantia iudicatuſos. Id quod cum in deſuetudinem abiſſet, *per l. 14. C. de iudic.* in uſum reuocatum fuit, ita ut iudices, quicumque eſſent, iurare oportuerit, ſe iudicatuſos; prout ſibi iuſtius ac æquius videretur, & SS. Evangelia in iudiciis ſubinde ob oculos poſita habituros. Hoc iterum correctum eſt *per Nov. iusiurandum, quod præſtatur §. Æquus:* & quidem iudicem ſemel, nec niſi ſub ingreſſum muneris, teneri iusiurandum ſubire, propterea quod unicum iſtud iuramentum iudicis. Deinde ad quasvis cauſas vim ſuam videatur proferre. *per Auth. Hoc Sacramentum C. b. t.* Id quod nec hodie deſiit. Habentur enim paſſim iuramenta iudicum & Adſeſſorum in Ordin. Judiciorum. Sic extat *Ordin. Cam. part. 1. tit. 57.* forma iuramenti tam ipſi iudici Camerae, quam ſingulis aſſeſſoribus præſcripta, hoc tenere: ſe ſecundum Imperii conſtitutiones iudicare vel-
le. vid. & Gail. lib. 1. obſ. 36. n. 14.

Quibus in cauſis de calumnia iurari debet, nec ne.

§. XLI. Cognito, qui de calumnia tenentur iurare, porro diſpiciendum eſt, quibus in cauſis id præſtari oporteat. Et præſtari debet in omnibus cauſis, in quibus ſuſpicio calumnie ſubſiit, magni ſint aut parvi momenti, appellationis, ordinariæ, compromiſſariæ, vel delegatæ. *l. rem. non novam. 14. §. patroni. 1. C. de iudic. l. cum & iudices. §. ſed quia veremur. 4. verſ. licet ex comprom. C. b. tit. Ayr. in proc. biſt. part. 1. c. 11. obſ. 2. n. 19. Menoch. lib. 2. arbitr. jud. qu. 20. per tot. Weſenb. in com. C. eod. n. 7.*

E 2

§. XLII.

§. XLII. Qu. An & in criminalibus? Neg. Quia in hac causa non de opinione (sicut in juramento calumniæ *l. 2. post. pr. C. b. r.*) sed de veritate juratur, scilicet, totum illud, quod in accusatione positum est, verum esse *l. Marcellus u. A. de act. rev. amot. l. inter omnes. 46. §. recte ff. de furt. & l. singuli. 14. C. de accus. & inscript.* Et quia in hac causa sufficit inscriptio. *l. ult. C. 1. rit. de accus. & nor. Cujac. nov. 49. in fin.* Quippe quæ est loco juramenti calumniæ. *d. l. ult.*

Berlichius producit Catervas Autorum dissentium hac in re, tam affirmantium, quam Negantium; ipseque stat ab affirmativa, quod locum habeat juramentum cal. in criminalibus. Nec male, sed de Actore accipiatur. Etenim secund. Mauser. *in proc. jur. de juram. cal. §. in primo itaque.* Accusator hodie iurare cogitur in causa criminali, idque statim tempore institutæ accusationis, omnia nimirum esse vera, quæ in libello accusationis proposuit. Hocve juramentum a solo Actore præstari, ait Obrecht. *c. 8. n. 23. dict. tr.* De Reo autem plane improbat, qui, si de fortunis & capite ageretur, juramenti religionem sibi minimæ curæ habiturus foret. Brunneman. *ad l. C. b. r.* id ita conciliat, ut Rei capitalium criminum non possunt compelli ad juramentum calumniæ; secus in non capitalibus, & actoribus sive accusatoribus, quos jurare oportet de calumnia.

§. XLIII. Nec in notoriis locum habet, *nor. ex Bald. Gilmannus rer. judic. lib. 2. decis. 11. n. 20.* Nec Spiritualibus: Nec matrimonialibus. *vid. Berlich. part. 1. concl. 31. n. 29. & seq.*

§. XLIV. Præter hæc tamen specialis casus est, in quo obtinet juramentum cal. Et quidem incidit in contractum empti venditi. Quod fit, quando emptor id egit,

egit, ut pretium rei venditæ, quando ejus nondum copia est, aliquantisper retenturus, aut spatium solvendi extracturus, quendam suborneret, qui sibi litem moveat. Vincent. Caroc. *tract. de sequestr. part. 2. qu. 10. incip. quidam erat. n. 4. & 5.* Isti igitur malitiæ ut consulatur, communiter receptum est, ut ab utroque tam emptore, quam novo litigatore, juramentum exigi possit, quod non malitiose litem noverint, vel instituerint. *Br. in l. si post perfectam. 24. C. de evict. Menoch. lib. 2. arbitr. jud. cent. 3. cas. 224. n. 5. & seqq. Pet. Heig. qu. 36. incip. Venditorem emptori n. 14. ibi: eum per calumniam & 15. part. 1.* Ita tamen, ut venditor, si forte periculum emptoris vel novi litigatoris vereatur, ad id deferendum præcise non adstringatur: sed dolum, fraudem, & malitiam emptoris, & novi litigatoris probabilibus saltem coniecturis probare possit. *Menoch. d. n. 2. ibi, quartus tamen est. n. 7. & seq. Heig. d. n. 16. 17. 18.*

De Forma

De Calumnia jurandi.

§. XLV. Ea continetur his verbis, ut tactis SS. Scripturis sive Evangeliiis Actor, iuret, se non calumniandi animo litem movisse, sed existimando, bonam se causam habere: Reus autem iuret, quod non calumniæ causa, sed putans se bona instantia uti, ad reluctandum venerit. Uterque vero iuret, se differendi negotii causa probationes ab adversario minime petiturum. Sunt verba *l. 2. C. h. t. & Nov. 49. c. ult.*

§. XLVI. Hoc textu describitur, & ritus, & forma jurandi. *Ritus* consistit in eo, ut tactis SS. Scripturis vel SS. Evangeliiis propositis de calumnia juretur *d. l. 2. pr. C. h. t.* Quod alibi corporali dicitur jurisjurandi

præstatio. l. 3. C. si minor se major. dicitur ab eo, quod actus aliquis corporalis interveniat, ut tactio Sripturæ, vel sublatio manus.

§. XLVII. Hodie etiamnum in quibusdam Germania judiciis adhuc tacta sacra scriptura juratur, in plerisque autem locis, sublata dextera manu, & porrectis duobus digitis, indice nimirum & medio, hoc juramentum præstatur. Semper vero jurans expressis verbis declarare debet, se formam sibi prælectam sancte observaturum. Hæc Obrecht. cap. 10. n. 18. Ubi, ad id, quod de erectis digitis dictum est, notandum, quod habet Magn. Dn. Richt. *expos. ad auth.* quod scilicet mulieres non erectis duobus digitis, ut ut mares, sed apposita ad sinistrum pectus textra, jurare soleant? Sic maxime in terris inferioris Saxonix utimur.

§. XLVIII. Forma jurandi has partes continet: & juret actor 1. se non calumniandi animo litem movisse: sed existimando, se bonam causam habere. Reus autem, quod non calumnia causa, sed putans se bona instantia uti, ut reluctandum venerit d. l. 2. *post. pr. C. b. r.* 2. uterque, se differendi negotii causa probationes ab adversario minime petiturum. His adduntur tres alii. 1. quod interrogati nolint verum diffiteri. *gl. in c. i. de juram. cal. in. 6. Specul. riv. de jur. cal. §. nunc dicamus in princ.* 2. Quod differendæ litis causa dilationem nolint petere. l. 1. C. b. r. 3. Quod nihil penitus patrocinii causa datum promissumve sit, nihil quoque datum, promissumve iri, vel per se, vel per mediam personam. *Nov. 124. c. 1.*

§. XLIX. Formula juramenti calumniæ, cujus hodie his in terris frequens usus est, universas jam enumeratas partes continet, quæ ita habet; *Ihr werdet schwe-*
ren

ren einem Eyd zu Gott, 1. daß ihr glaubet eine gute Sache zu haben, 2. daß ihr keinen unnöthigen gefährlichen Schub der Sachen begehret, 3. und so oft ihr in Rechtet gefraget werdet, die Wahrheit nicht verhalten, 4. daß ihr auch in dieser Sachen euch keiner falschen Zeugniß noch Beweisung gebrauchen wollet, 5. und daß ihr niemand anders, denn denjenigen, so das Recht zuläßt, dieser Sachen halb etwas gegeben oder verheissen habt, auch forthin nichts geben oder verheissen wollet, damit ihr die Urtheil erhalten möget: Alles getreulich und ohne Gefährde.

Respondet hæc formula per omnia isti, quæ adhibetur in iudicio Camerae, præter hæc verba: daß ihr euch in dieser Sachen keiner falschen Zeugniß, noch Beweisung gebrauchen wollet; quæ hic exsuperant. Ordin. Cam. part. 1. c. 67.

§. L. Iuramentum hoc cal. quando ita a forma sua specifica, aliisque circumstantiis descriptum fuit

Qv. Quando, & quoties, id exigendum & præstandum sit?

Antiquo jure in singulis iudicii partibus, fuerit ab initio, medio, sive fine ejus, pro qualitate & natura rerum, & negotiorum varie occurrentium, quoties nimirum suspicio fraudis, vel calumniæ subesse contigerit; peti ac præstari potuit; quemadmodum supra, ubi in divisione de speciali iuramento actum est, adductis legibus exposui. Id autem postmodum Novellis Justiniani constitutionibus partim, sicut habet *Speckhan cent. 2. d. 4. qu. 20. §. 2.* abrogatum est, partim etiamnum usu frequentatur.

§. LI. Et abrogatum est lite contestata, ita quidem, ut successerit iuramentum calumniæ generale, post litem contesta-

contestatam, & sic ad totam causam singulosque iudicii
 actus supervenientes semel praestandum, ne scilicet sa-
 pius super eadem iurare necesse sit, & ut iuramentorum
 & periuriorum materia potius restringatur, quam am-
 plietur. *per l. 2. in pr. C. de iurejur. propter cal. dan. Nov.*
49. c. 3. Et inde desumptam audent. Hoc Sacramentum.
 Cui & ius Pontificium *c. 1. in pr. in verb. in primo litis ex-*
ordio non iuratur ut debet, de iuram. cal. in 6. respondet.
 Quo factum est, ut, quod antea promiscue licuit, iura-
 mentum nimirum ante & post iudicium acceptum exige-
 re; id tantum, ut initio litis petatur, integrum relictum
 fuerit. Semel autem tantum ex constit. *Nov. 49. c. ult.*
 praestatur hoc iuramentum calumn. generale in initio li-
 tis, nec amplius repeti potest, quippe quod ne pluries
 repetatur, inibi specialiter prohibitum est. Verum sicut
 ista prohibitio ad generale dumtaxat pertinet iuramen-
 tum: ita in diversum ab hoc abit Jus canonicum. Hoc
 enim, praestito quamvis super tota causa generali calu-
 mniae iuramento, ubi malignitatis suspicio subesse cer-
 nitur, etiam speciale illud (quod alias *malitia* appellatur)
 exigi, & potest, & debet *c. 2. §. fin. iunct. gl. fin. eod. in 6.*
 Idque passim iudiciorum usum observare perhibet Speckh.
d. cant. clas. Et quæst. Andr. Rauchb. facit hoc ceu iuri
 & æquo consentaneum, postquam hoc per modum qua-
 sitionis proposuit, satis planum. *part. 1. qu. 11.* Responsum
 enim Academicum, quod super hac re quondam peti-
 tum fuit, cum suis solidis & immotis rationibus laudat,
 quorum beneficio firmat affirmativam, & post interpo-
 situm generale calumniae iuramentum omnino locum
 esse exactiioni huius iuramenti. Imo salubriter consu-
 lit, atque praestare ait Dn. Brunnemannus comment. suo
 ad *l. 2. C. b. 1. si quando ante litem contestatam appa-*
 reat,

reat, Reum diverticula pro more quærere, ut initio litis motæ, antequam Reus respondeat, vel excipiat, hoc iuramentum deferatur, cum in ipsis dilatoriis, & in ipsa litis contestatione sæpe Rei calumnientur.

§. LII. Lite vero nondum contestata, nec iuramento calumniæ generali præstito; etiamnum hodie in singulis actibus, quandoque malignitatis suspicio subest, hoc calumniæ iuramentum speciale recte exigere ac præstari potest. Maxime in casibus quibusdam specialibus, quemadmodum supra jam dictum est, ut in iuramenti delatione, instrumentorum editione, literarum comparatione, & ut instrumentum semel probatum falsi arguere liceat, *Hug. Donell. lib. 24. comm. in rit. de iureiur. c. 13. num. 5.* Nam licet speciale iuramentum calum. de iure communi hodie regulariter non exigatur; nihilominus tamen post novam illam Justiniani constitutionem, in casibus enumeratis exactum, præstari debet. *Carpz. iurispud. Forens. part. 1. const. 12. def. 20. n. 5.* Tum dicti actus sic comparati sunt, ut iis citra speciale malitiæ iuramentum ex sententia *Carpz. d. def. 27.* locus haud sit tribuendus. Sed dummodo, quæ de iuramento hoc speciali quovis tempore exigendo dicta sunt, tempestive fiant. Etenim ante sententiam petatur & præstetur necesse est. *Specul. in rit. de jur. calum. ff. 2. n. 4. v. hoc tamen ff. de damn. infect.* Item ante conclusionem causæ. *Addent. ad Marbefil. singul. 65. versic. Et adde quod.* Paria enim sunt conclusum esse in causa, & sententiam latam esse. *Gail. in tr. de pace publ. c. 20. n. 26.* Quæ initio §. hujus dicuntur, quod suborta suspicione, etiamnum hodie in singulis actibus iuramentum recte exigatur & præstetur,

in foro Saxonico probant nostrates Jcti potissimum usur-
 pari, ita, ut in judicis arbitrio sit, & quotiescunque in
 processu necessarium existimaverit, partibus litigantibus
 id imponere, adeoque tam ante, quam post litem con-
 testatam recte exigi. *Carpz. dec. 56. n. 3. Struv. Exerc.*
17. ib. 71. Atque ita *l. 1. C. de jurejur. propter cal. dam.*
 atque alia jura Pandectarum de speciali juramento calu-
 mniæ loquentia, novissimo partim correctæ sunt, partim
 vero correctæ non sunt, sed usu hodie etiamnum fre-
 quentantur, & in viridi observantia manent. Hæc se-
 cundum *Mausferum sæpe dictus Spekban.* Cujus verba,
 cum rem hanc impeditam salubriter expediant, hoc §.
 referre non piguit, siquidem hæc in praxi diligenter no-
 tanda monet.

DE FINE.

§. LIII. Absolutis reliquis causis, & recte ultimo
 loco dicitur de fine. Hic autem paucis expeditur; Et est
 1. Ut rei veritas, quæ alias erui innotescat. *d. l. 1. C. b. 1.*
 & *gl. ad b. l.* Sic & Pontifex *c. cæterum X. de Jur. cal.*
 jubet hoc cal. juramentum præstare ad eliciendam veri-
 tatem. 2. Ut litigantium perulantia reprimatur, neque
 tam prompte atque alacri gressu ad lites profiliant. *Const.*
Nov. Leon. 99. seu ut habet *text. in l. 1. & ibi gl. in v. com-*
pescur, ut timore hujus juramenti litium ambages liti-
 gantiumve contentiosa instantia & calumnia compesca-
 tur. Si enim actor de justitia causæ dubitat, hoc jura-
 mento facile deterreri potest. Magn. Dn. Richt. *Ad Aurb.*
hoc Sacramentum C. b. 1. n. 23. & ultimo ipse testatur
 Imper. juramentum hocce non pro commodo privato-
 rum,

rum, sed pro communi utilitate esse introductum, ut non solum lites, sed & calumniatores minuantur, & pro judiciis putent homines se in sacrariis sisti ad judicem Deum l. 2. ff. sed quia veremur cum §. seq. C. b. t. Hacve ejus egregie utilitate morum ea, quæ suo tempore in usu esse desierant, revocare & renovare necessarium duxisse. l. 14. C. de judic.

§. LIV. Non abs re erit, hac de utilitate, imo necessitate, plura dicere.

Qu. igitur. An & quando juramentum calumnie sit pars vel actus judicii substantialis aut accidentalis, ita, ut salvo processu omitti & remitti possit, aut non possit?

Vis hujus juramenti est relativa, ita ut necessitas ejus pendeat ab eo, si alterutra pars detulerit aut exeget. gl. ad l. 2. C. b. t. in voc. sancimus Spec. in rit. de jur. cal. §. 2. vers. Dicit. Phil. Menoch. de arbitr. judic. lib. 1. qu. 20. n. 5. Unde distinguendum venit, & contingit, ut juramentum hocce aliquando sit de substantia judicii, nec citra vitium ejus, atque nullitatem omitti & remitti queat: aliquando non sit substantiale, & innoxie preteriri possit. Et est de substantia, ubi ab alterutra parte exactum fuerit, adeo, ut, qui exegit, id postmodum remittere nequeat. Pacto siquidem privatorum jus publicum immutari nequit. l. testamenti factio. & ibi gl. 1. ff. de testam. cap. si diligenti junct. gl. ibid. in verbis privatorum de for. compet. Gail. obs. 40. num. 6. Imo nec ipse judex stante tali consensu partium, juramentum illud remittere potest, cum sit pars judicii substantialis, nec hunc or-

dinem judicarium immutare valeat. *Socin. c. caterum. n. n. de juramento calum.* Quin potius si partes de calumnia jurare renitentur, ut invitos compellat ad præstandum; quippe qui renuentes jurare de calumnia præsumuntur calumniari. *Ant. de Re. c. 12. n. 13.* Et si fiat, ut remittatur, aut per injuriam & negligentiam omittatur, acta omnia concidunt, & ad nihilum rediguntur. *l. 2. §. sed quia veremur. & gl. ad eam C. b. 2. Bart. ibid. n. 3. Canonista in c. 1. extr. eod. Vant. in tr. de nullit. in rubr. de null. sen. ex def. prac. n. 29. Gail. obs. 84. n. 1. & 88.* Imo nec consuetudine, vel statuto remitti potest, adeo, ut qui eam allegare audet, ejus rationem, ceu in dubio cum ratione pugnantem, necesse habeat probare; quemadmodum *Gail. obs. 85. ubi hoc per modum quæstionis egit, amplius tractat.*

§. LV. Substantiale dixi, esse judicio, quod exigi oporteat. Etenim hanc habet conditionem annexam, quatenus a parte petatur, adeo ut eo exigere ei formam & essentiam præbeat, & nisi expetatur, remissum intelligatur; Æque ac si contra nulla pars petat jurari, & utraque juret; quo casu juramentum istud haud dicitur pars substantialis, quippe quod non pretium fuit. *Ant. del. Re. c. 10. n. 46.* Unde evenire potest, ut unus juret, alter non, eo quod juramentum remissum credatur, quando non fuit exactum. Exemplo est: Titius postulat a suo adversario, ut juret de calumnia. Sejus iurat; sed non reposcit Titium similiter iurare de calumnia; Hoc casu a parte Scii tacite dicitur iuramentum omisum.

Ve-

Verum ut disertius dicam de remissione hujus juramenti; Constat hanc fieri bifariam. Tacite aut expresse.

Tacite, quando utraque pars id omittit, nec exigit: *Marian. Socin. in c. ceterum n. 12. de jur. cal. Alex. in l. de pupillo §. qui opus n. 2. de nov. oper. nunc.* Nam quando una pars omitteret, alia vero instaret præstari, non diceretur omissum, sed deberet præstari, alias futurum, ut reuens incidat in poenam recusantis jurare. *Anr. del. Re. c. 12. n. 4.* Si vero, ut paulo ante exemplum dictum est, altera pars tantum petat, altera vero non, pro parte non petentis tacite remissum recte censetur, *del. Re. d. l. Expresse per pactum scil. & conventionem.* Hoc minime licet *d. l. 2. §. sed quia veremur c. 1. de juram. cal. in 6.* Juramentum enim hocce calumniæ non solum concernit utilitatem partis, sed & publicam, *Bald. in §. sed quia veremur. & Gail. obs. 101. n. 4.* Tum quoque judicis respicit commoditatem, ne is frustra defatigetur, & in infinitum lites multiplicentur. Sic & talis expressa remissio contineret turpe pactum, quod calumniis aperiret viam, & sic per consequens turpitudinem contineret, quod reprobatur *per l. si unus. §. illud. & §. pacta ff. de pactis. improbandum. Socin. in c. ceterum n. 11. de Jur. cal. qui has rationes collegit.* Quibus & hæc minima additur, quod expressa remissione lis suspicata est contra litigantes, si expresse fiat; quod non fecit, si tacite, *d. l. 2. §. sed quia veremur.* Quapropter si utraque pars ad invicem expresse remitteret hoc juramentum: non obstante tali remissione poterit judex utramque partem cogere, ut juret de calumnia. *Soc. de c. ceterum. n. 10.*



§. LVI. Hæc quæ hæctenus de necessitate præstandi juramentum dicta sunt, adeo vera sunt, ut sine eo processus & sententia & omnia inde secuta nulla sint. *d. l. 2. §. sed quia veremur C. Murant. in suo speculo part. 6. in secund. jud. part. tit. de juram. Gail. obs. 84. n. 1.* Dicitus Gail. hoc tradit in Camera non procedere; ibi enim æquitate causæ principalis ejusque meritis perspectis, pronuncari nullitate hac, sicut aliis, superhabita: at ubi in Camera petatum fuerit hoc juramentum, æque esse de substantia præstari, adeo, ut, si eo exacto, nec præstato, a partibus hinc inde conclusum fuerit, ex officio facta conclusio rescindatur, & parti ut petatum præstet juramentum, sub pœna legali injungatur. Verum numquid hoc separatim quid est a regula? mereturne hoc traditum Gailii, ut dicatur a communi regula exceptum? Dubitarim. En ipsa verba substantialia: In Camera petatum hoc juramentum sine vitio processus omitti non potest. Quid hoc fecius, quam quod primum dictum est? Id quod dicitur, ubi in prima instantia petatum, nec præstitum fuerit, illud in secunda Camera non attendi, sed inspectis causæ meritis de causa cognosci, commune est reliquis, nullitatum processibus, idque ipsum est, quod refert *Mynsing. cent. 4. obs. 62.* Inferioris Germaniæ usu receptum esse, ut perspectis causæ meritis, processus nullitatis contemplatione non annullentur; sed ad definitionem causarum procedatur, idque ipsum in Camera observari *cent. 1. obs. 29.* Nec ullam cognatam habet rationem processus primæ instantiæ cum secundæ ratione hujus juramenti, ut dicendum foret; Non attenditur in Camera vitium omissi juramenti, in prima instantia contractum, E. nec in Camera petatum vi-

vitiat. Nam alia ratio est iudicii appellatorii, alia primi. Illud enim sanat defectum & reparat, quod in hoc vitio factum fuerat. Tum processus primæ instantiæ non afficit processum secundæ; quemadmodum habet *Ant. del. Re.* ubi dicit, non ex hoc, quod petatum sit in alio iudicio, curari de calumnia, nec factum sit, dicitur secundi iudicii processus & sententia nulla. Separatum igitur hac in re nihil habet Camera, sed idem cum reliquis habet commune, ita ut, quod de necessitate iuramenti dictum est, negari non possit, & Camera cum aliis iudiciis indifferenter usurpari.

§. LVII. Sed postquam dictum est, ex omissione sententiam esse nullam;

Qu. *An sententia contra eum, qui rogatus est iurare de calumnia, nec juravit, lata sit nulla?* e. g. Titius movit Sejo litem: Sejus in actis petit de calumnia jurari. Titius non jurat, devenitur ad sententiam causæ, quæ fertur pro Sejo. Titius dicit eam nullam, quod petatum a se iuramentum non præstitit. Qu. *an dicenda sit sententia nulla?* Neg. Culpa enim Titii contractum est vitium, & factum, ut non juratum sit. Cui igitur ut sua, non alii noceat, fas est, *l. non est ignotum. C. de administr. iur.* Contra, cum Sejus extra culpam sit, nec ei alterius culpa sit damnosa. *gl. in l. meminere, in verb. non asserat. C. Unde vi. c. non debet aliquis de R. J. in 6.* Et actus nullus ex defectu solemnitate ommissa per adversarium, potest a Sejo, in cuius favorem factus est, acceptari vel repudiari. *Pinell. in l. 1. n. 20. part. 1. C. de bon. matern. Cephal. caus. 469. n. 26. lib. 4.* Favori enim suo quili-

quilibet potest renunciare. *gl. in l. Sabinus in verb. sequi primam. ff. de in diem adiect.* Denique actus nulli habentur pro inutilibus, & non factis, quatenus concernunt præjudicium tertii, non autem quatenus concernunt præjudicium gerentis, cujus culpa aut dolo actus est nulliter factus. *Vant. de nullit. rit. quoties & infra quod. n. 53.*

§. LVIII. Hactenus de necessitate præstandi iuramentum calumniæ. Verum & declinari illud potest. Quod fit, quando actor in continenti offert probationes, quippe quæ fraudis & calumniæ suspicionem diluunt. Dummodo certum sit, haud per calumniam sive malitiam probationes istas in continenti offerri, quod alias sæpius fit, ut sola iniuriæ causa ad iusiurandum concurratur. *Nov. 49. c. 3.* secus iudex eas reiicit. Etenim binæ forent suspensiones, una generalis, quam lex ita constituens conicit contra hos, altera specialis in persona illius, petentis se admitti ad probandum in continenti. *Menoch. lib. 2. præsumpt. 47.*

§. LIX. Verum ad ea, quæ de actione partium hactenus dicta sunt, non inconcinnum erit quærere? Num & eandem necessitatem inferat, quando iudex iuramentum exigat, seu, numquid iudex ad instantiam partis, vel ex officio iuramentum hoc calumniæ imponere & exigere possit ac debeat? Habenda est hic ratio divisionis iuramenti, quæ est vel generale, vel speciale. Generale quod attinet, iure civili iudicis est omnino id exigere, partibus & dissimulantibus. *per l. 2. §. sed quia veremur. 4. C. h. 2.* Qui textus non de expressa remissione loquitur, ut alias interpre-

terpretes sentiunt, sed de tacita; ita enim *ipse text. in verb. collusione aliqua uentes, & in verb. dissimulatione nostram sanctionem* satis arguit, monuit quoque *Bart. in l. 4. & petirum n. 4. & 5. ff. de damn. infect. & post. eum Wesenb. in supplem. ad Schneid. §. 1. n. 5. Instit. de pen. rem. lviij.* Iure Canocico autem non nisi ad instantiam & petitionem partis adversæ. *c. 1. eod. in 6.* Factum i. illud iudicis, factum reputatur partis. *l. si. ob causam C. de evict.* Quo iure quod dispositum est, cum usu servari notet. *Maranta part. 6. b. 2. n. 3.* Et secundum hoc de substantia ejus iudicium faciendum erit. Verum constitutio imperii secus habet. Etenim *Recessu de anno 1645. §. 43.* cautum est, ut necesse habeant de calumnia jurare, idque partibus aut exigentibus, & iudice cognoscente, aut in quacunque iudicii parte ex officio illo injungente; ubi cum & hoc necessitatis factum sit, & merito de substantia esse creditur. *Speciale* nullo jure exigitur, nisi expetente parte. *l. de pupillo cui opus ff. de oper. nov. nunc. l. jusjurandum 34. §. 3. ff. de jurejur.* Et concludo: dictum hactenus juramentum calumniæ tam a parte, quam iudice, si parti & iudici visum fuerit, expedire, exigi posse ac præstari debere, *Soc. in cap. in pertractandis n. 52. de juramento calumniæ.*

De vi & effectu juramenti calumniæ.

§. LX. Dictis causis, recte dicitur Effectus. Horum aliquot, sicut enumerant Dd. refero. Et quidem si præstitum, aut recusatum fuerit. Si præstitum; *primus* est, ut partem alteram oporteat positionibus respondere: sin nolit, pro confesso habeatur. *Ant. del. Re. d.*

G

rr. c.

tr. c. 22. n. 12. Secundus, quod liberat a præsumpta calumnia. *Marania in spec. tit. de iuram. cal. 1. n. 12. Soc. in c. cum in caus. n. 29. vers. 4. effectus*. Sic enim actor litem bona fide suscepisse; Reus restituisse videtur. *Obrecht. b. tr. cap. 12. n. 3.* Nec licet de veritate iuramenti præstiti quæstionem movere, quia periurus solum Deum habet ultorem. *p. l. 2. C. de reb. cred.* A præsumpta, inquam, calumnia; etenim est iuramentum calumniæ sicut dictum est supra, tantum credulitatis, & opinionis, non scientiæ; secus ac iuramentum probatorium, quod est scientiæ, & requirit in teste scientiam; Igitur fieri potest, ut iurans errore ducatur, nec propterea, quando succumbit, protinus fiat reus periurii, ut & sentit *Obrecht. d. n. 4.* Et refert, aperte constet commissa de calumnia, nec ne. Illo enim casu omni iure dabit pœnam; hoc divini recte committitur ultioni, idque ex sententia Imperatoris, cui ita locum esse, existimat *Obrecht. d. n. 6.*

§. LXI. Pœna periurii varia est. Iure civili quondam erat fustigatio *l. 13. ff. de iureiur.* Cædebatur enim calumniator dicente pœnæ Reo: Calumniatus es. *l. 16. c. ex quibus caus. infam. irrog.* Isque erat famosus. Postmodum *ex quadam Nov. Leon. & Constant.* ut periuro lingua absunderetur, constitutum est. *vid. Cuiac. 7. obs. 24.* Iure Pontificio periurus ordine movetur. *c. cum non ab homine. 10. & ibid. Dd. de iudic. & not. Panormit. in C. tua u. de iureiur.* Quandoque & beneficio Ecclesiastico, si quod habet, exiuitur. *c. quærelam. 10. ubi gl. & Dd. de iureiur.* Hodie vero inquit *Obrecht. d. n. 10.* periuros raro puniri: rarius corporali pœna, at interdum

dum pecuniaria poena. Interdum tamen periuris binos digitos præscindi. Id quod, sicut moribus Germanorum introductum, ita sanctione Carolina vim legis accepit, hoc modo, ut priores digiti, quibus iuratum est, ad cippum alligati amputentur; de quo videre est. *art. 107. & 99.* propterea usitatum est, ut iuraturi de periurio admoneantur, quo post de eo convicti tanto magis pænæ obligentur. *Wesemb. n. 11. C. b. 1.* Quemadmodum & volunt Dd. si fiat, ut de mendacio jurans vincatur, in eum criminaliter inquiri & puniri posse. *Marant. in d. rubr. de iuramento act. 9. n. 23. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 4. cas. 319. n. 10. & 11.* Ita tamen, ne iudices sint admodum proclives ad recipiendum querelas, & inquirendum de similibus perjuriis & calumniis: sed videant, num partis querelam, & alia comitentur indicia urgentia ad inquirendum: quia sæpe litigantes, ubi vident eorum causam civiliter periclitari, recurrunt ad lenocinium criminaliter, ut hoc modo terreant adversarios, & sic per indirectum obtineant, quod directe habere nequeunt; ut monet. *Del. Re. d. c. 23. n. 14.* Tertius effectus est, ut de calumnia juratus excusetur ab expensis. *Socius d. c. cum in causa n. 29.* Quod tamen non probatur *Obrecht d. n. 13.* quippe merito ait fieri, ut qui temere causam egisse vincitur, expensas refundat, *per l. eum quem 79. ff. de iudic.* Secutus auctoritatem Saliceti, qui totum mundum ita tenere dixit.

§. LXII. Si recusatum fuerit de calumnia iurare, recusat, aut Actor, aut Reus. *Actor* si renuat, instiruta actione, ceu improbus litigator, cadit, & a iudicio

quam longissime repellitur, nec permittitur ei in lite progredi. *l. 2. §. quod si Actor. C. b. l.* Reus si detrectet, pro confesso habetur in iis, quæ in narratione continentur, & iudici, pro eo, ac ipsi pro rei qualitate visum fuerit, licet ferre sententiam. *d. l. 2. §. fin autem reus.* Quæ & procedunt in iuramento malitiæ. Habendus namque est recusans respectu illius articuli, super quo pars petit iurare de malitia, pro confesso; nec admitti debent articuli actoris, vel exceptiones Rei, nec a iudice, quamvis relevantes, attendi, si nolit per sententiam de malitia iurare iussus, iurare. Referente hanc sententiam *Gail. obs. 87. n. 2.*

§. LXIII. *Sed ubi noxia est hæc contumacia par-
zium, numquid & nocet ista procuratorum Domino, si nolit
& in suam animam iurare?* Bivia est Dd. circa hanc quæ-
stionem sententia; Affirmativa & negativa scilicet est,
quod quoad procuratorem, cujus causa nulla non juran-
tis pœna in specie expressa & definita est. Verum po-
steriores Jurisconsulti secuti Gailium, priorem senten-
tiam juris rigori, posteriorem aequitati magis congruam
asserunt. *1. obs. 89. n. 23.* eo quod *d. n. 4.* affirmat, contu-
maciam Procuratoris nolentis iurare in propriam ani-
mam, in camera olim multa tantum pecuniaria fuisse
punitam.

§. LXIV. Verum hæ pœnæ cum & in Actorem
& Reum dictæ sint, in quæstionem venit, *num ipso jure
committantur, an vero requiratur sententia declaratoria?*
negatur primum, affirmatur alterum. Nam præter-
quam quod binis rationibus hoc enodat *Gail. lib. 1. obs.
86. n.*

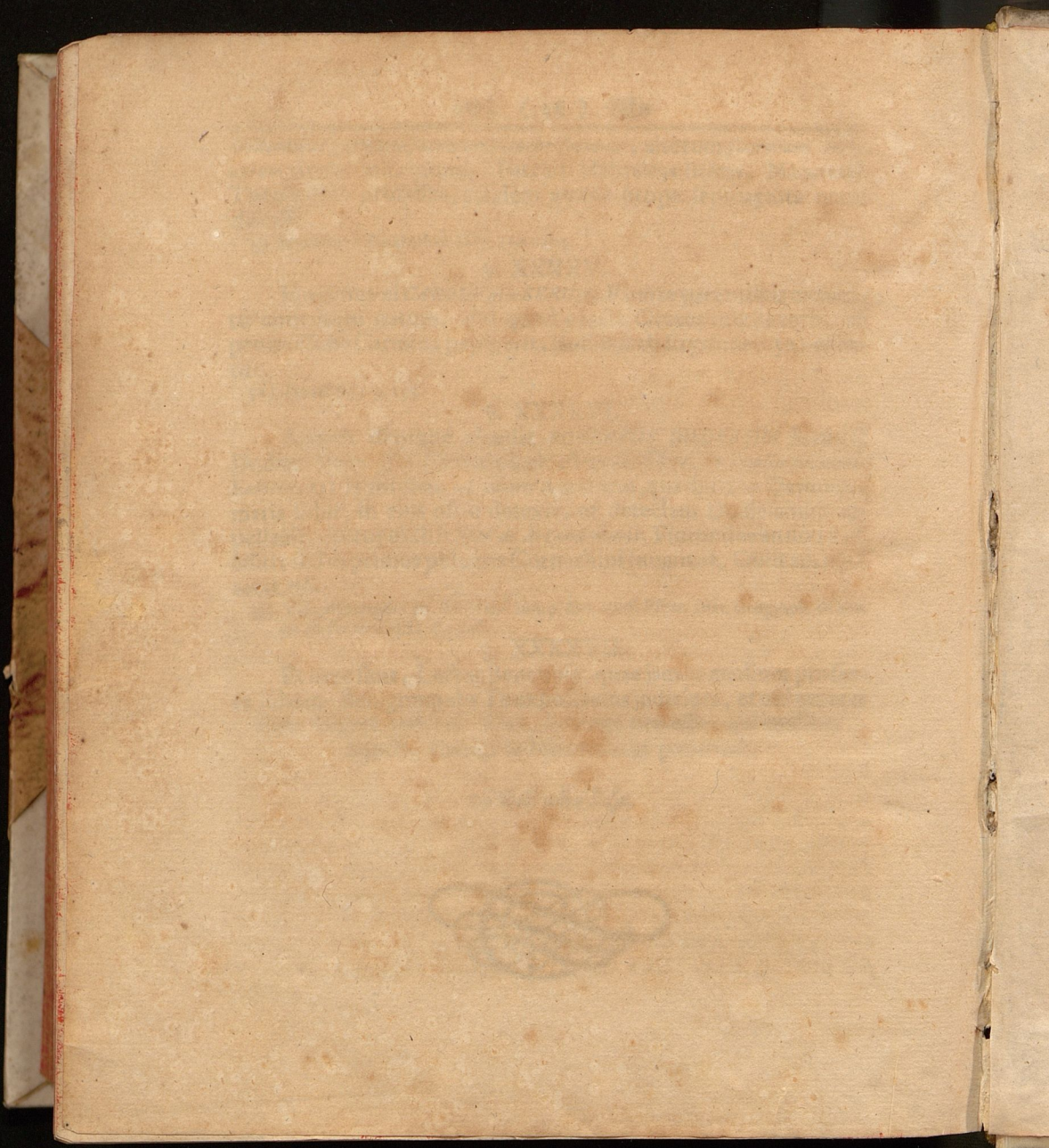
86. n. 1. in *autb. Principales* §. *si quis autem est* expresse habet, sententia opus esse, quæ ad actorem est absolutoria: ad Reum condemnatoria *d. autb. princ. & c. fin. X. eodem.* Hic enim pro confesso habetur *l. 2. §. quod. si actus C. b. 2.* Usus hujus in Camera docet *Gail. d. n. 1.* quod scilicet sententia eventuali, qua pars iussa est intra certum tempus sub pœna non jurantis de calumnia jurare, purificata, ad definitivam declaratoriam procedatur, & si actor contumax fuerit, Reus absolvitur: si Reus, iste Actori, ex quo libello petiit, condemnaatur, quia confessus videtur.

§. LXV. Occasione propositæ quæstionis porro quæritur: *Annon purificata eventuali sententia, si pars moram purgare voluerit, audienda sit?* Affirm. Etenim ad declaratoriam usque mora potest purgari. Tum contumacia isthæc in non jurando ficta tantum est, non vera, *per rexr. in l. alia C. de his quibus ut indig. conf. Gail. d. obs. num. 2.*

§. LXVI. Sed quod dictum est de pœna non jurantis, si fiat ut committatur, *Numquid ea transit ad hæredes?* Dicendum quod non, ratio, suggerente *Gailio d. obs.* hæc est, quod nunquam transit pœna ad hæredes, ubi ex dispositione legis vel statuti ob contumaciam quis pro confesso habetur. *per l. eius, qui delatorem. ff. de iure fisci.*

F I N I S.





01 A 6634

ULB Halle

3

003 092 194



Vb 17







33.

IO. STRAVCHII, ICTI
ANTECESSORIS QVONDAM IN ACADEMIA IENENSI
CELEBERRIMI, CONSILIARII SAXONICI, CVRIAE PROVINCIALIS,
IVRIDICAE FACVLTATIS ET SCABINATVS SENIORIS
ET ASSESSORISQVE GRAVISSIMI

DISPVATIO IVRIDICA SOLENNIS
DE

IVRAMENTO CALVMNIAE

Vom

Synd vor Gefährde.

QVAM

PRO OBTINENDIS SVMMIS IN IVRE HONORIBVS

PVBLICE DISQVIRENDAM PROPOSVIT

IOANNES R E U M A N N,

RACEB. MECKLENB.

AD CANCELLARIAM REGIAM DVCATVS BREMENSIS
ADVOCATVS ORDINARIVS.

VITEMBERGAE

EX OFFICINA EICHSFELDIANA.

1737.

(7)

